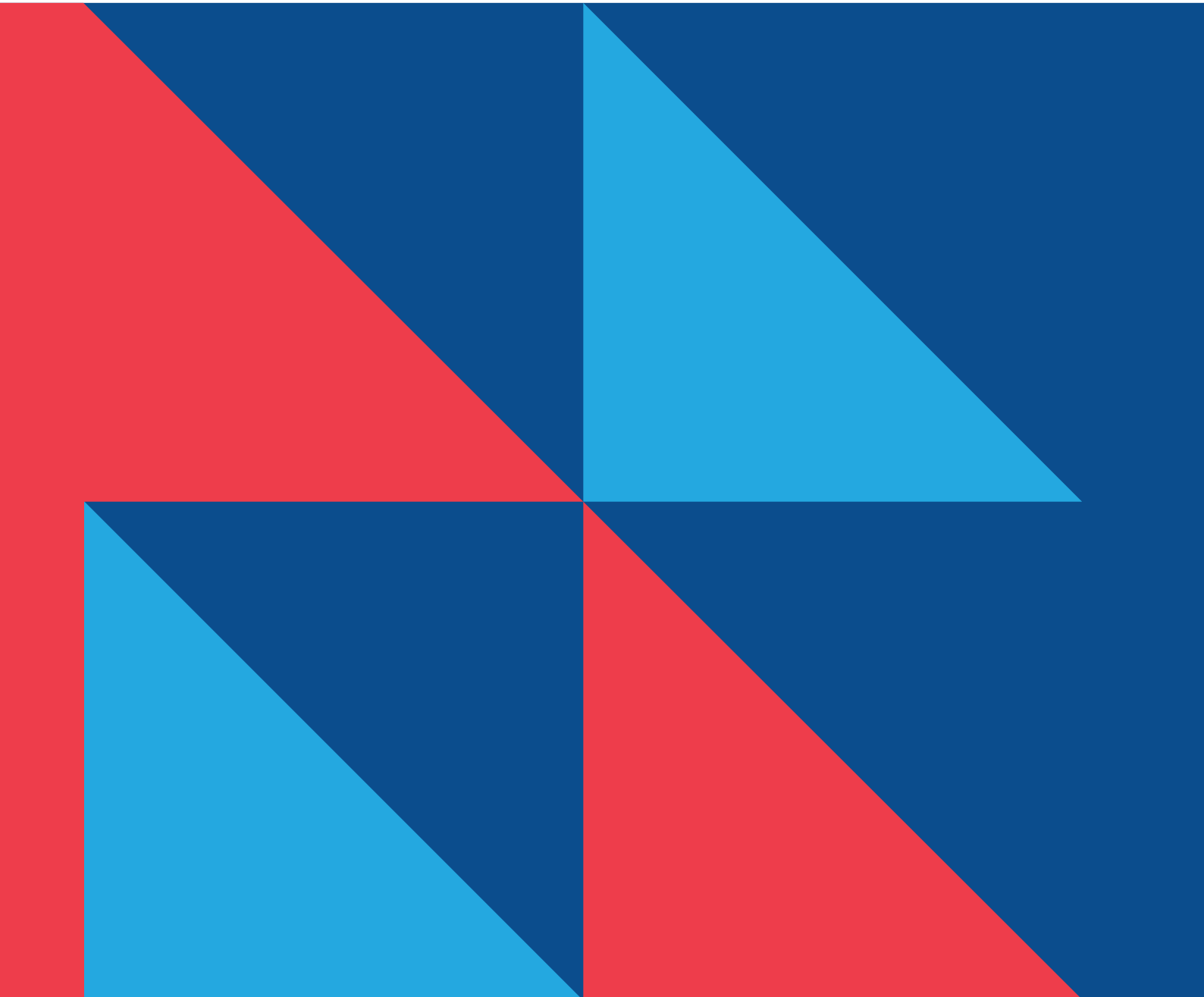

မြန်မာနိုင်ငံအတွက် ကြားကာလ ရွေးကောက်ပွဲ စီမံခန့်ခွဲမှုနှင့် ရွေးကောက်ပွဲစနစ် ဒီဇိုင်း

International IDEA မူဝါဒစာတမ်းအမှတ် (၂၅)၊ ဇွန်လ ၂၀၂၂ ခုနှစ်

မြန်မာနိုင်ငံအတွက် ကြားကာလ ရွေးကောက်ပွဲ စီမံခန့်ခွဲမှုနှင့် ရွေးကောက်ပွဲစနစ် ဒီဇိုင်း

International IDEA မူဝါဒစာတမ်းအမှတ် (၂၅)၊ ဇွန်လ ၂၀၂၂ ခုနှစ်

International IDEA

စတုန်းစံဘောက်

SE- ၁၀၃၃၄၊ စတော့ဟုမ်းမြို့

ဆွီဒင်နိုင်ငံ

ဖုန်းနံပါတ်- +၄၆၈ ၆၉၈၃၇၀၀

အီးမေးလ် - info@idea.int

ဝဘ်ဆိုဒ် - www.idea.int

© ၂၀၂၂ခုနှစ် ၊ ဒီမိုကရေစီနှင့် ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာ အကူအညီပေးရေး နိုင်ငံတကာအဖွဲ့

International IDEA က ထုတ်ဝေသော စာအုပ်စာတမ်းများသည် အမျိုးသားရေးနှင့် နိုင်ငံရေး ရည်ရွယ်ချက်များ ကင်းရှင်းပါသည်။ ဤစာတမ်းတွင် ဖော်ပြထားသော ရှုမြင်ပုံများသည် International IDEA အဖွဲ့၏ ရှုမြင်ပုံများကိုလည်းကောင်း၊ ဘုတ်အဖွဲ့၏ ရှုမြင်ပုံများကိုလည်းကောင်း၊ ကောင်စီဝင်များ၏ ရှုမြင်ပုံများကိုလည်းကောင်း ကိုယ်စားပြုခြင်းမရှိပါ။

တတိယပုဂ္ဂိုလ်များနှင့် အဖွဲ့အစည်းများ ပိုင်ဆိုင်သော ရုပ်ပုံ၊ ဓာတ်ပုံများမှတစ်ပါး ဤစာတမ်း အီလက်ထရောနစ်မူကို Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 3.0 (CC BY-NC-SA 3.0) လိုင်စင်ဖြင့် ရယူနိုင်ပါသည်။ ငွေကြေးရယူ ရောင်းချရန်မဟုတ်ပါက ဤမူရင်း စာတမ်းအရင်းအမြစ်ကို မှန်ကန်စွာ ရည်ညွှန်းဖော်ပြပြီး မိတ္တူကူးယူခြင်း၊ ဖြန့်ချိခြင်း၊ ပေးပို့ခြင်းများအပြင် ဖြတ်တောက်၍ပြန်လည်ပေါင်းစပ်ခြင်း၊ ဆီလျော်အောင် ပြုပြင်ခြင်းများကို လွတ်လပ်စွာလုပ်ဆောင် နိုင်ပါသည်။ အထက်ဖော်ပြပါ လိုင်စင်ဖြင့်ပင် ဆက်လက်၍ ဖြန့်ချိရမည်ဟူသော သတ်မှတ်ချက်ကိုမူ လိုက်နာရပါမည်။ နောက်ထပ်သိရှိလိုသည်များရှိပါက အင်တာနက်လိပ်စာ <<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/3.0/>>ရှိ Creative Commons ဝက်ဘ်ဆိုက်တွင် လေ့လာနိုင်ပါသည်။

International IDEA

စတုန်းစံဘေ့ဂျ်

SE - ၁၀၃၊ ၃၄ စတော့ဟုမ်း

ဆွီဒင်နိုင်ငံ

ဖုန်းနံပါတ် - +၄၆၈ ၆၉၈၃၇၀၀

အီးမေးလ် - info@idea.int

ဝက်ဘ်ဆိုဒ် - <<http://www.idea.int>>

စာအုပ်ဒီဇိုင်းနှင့် စာမျက်နှာခင်းကျင်းစီစဉ်ပုံ - International IDEA

ISBN: 978-91-7671-560-4 (PDF)

DOI: <https://doi.org/10.31752/idea.2022.43>

ကျေးဇူးတင်အသိအမှတ်ပြုလွှာ

ဤစာတမ်းကို သုံးသပ်ပေးခဲ့သော Therese Pearce-Lanel၊ Oliver Joseph ၊ Sead Alihozic ၊ Ingrid Bicu နှင့် Peter Wolf အပါအဝင် International IDEA ၏ ရွေးကောက်ပွဲအဖွဲ့ကို ကျေးဇူးတင်ပါသည်။ International IDEA ၏ အာရှ-ပစိဖိတ်ဒေသဆိုင်ရာ ဒါရိုက်တာဖြစ်သော Leena Rikkila Tamang အားလည်း ၎င်း၏ အဖိုးတန်မှတ်ချက်များပေးမှုအတွက် ကျေးဇူးတင်ပါသည်။

မာတိကာ

ကျေးဇူးတင်အသိအမှတ်ပြုလွှာ	IV
အဓိက ထည့်သွင်းစဉ်းစားရမည့်အချက်များ	၃
အကျဉ်းချုပ်	၇
အခန်း ၁	
နောက်ခံအကြောင်းအရင်း	၉
အခန်း ၂	
မြန်မာအတွက် ကြားကာလရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် လိုအပ်ချက်.....	၁၁
အနာဂတ်ဒီမိုကရေစီမြန်မာနိုင်ငံတွင် ရွေးကောက်ပွဲနှင့်စပ်လျဉ်း၍ အဓိကထည့်သွင်း	
စဉ်းစားရမည့်အချက်များ	၁၃
• ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် (EMB) ၏ လွတ်လပ်မှုကို အာမခံခြင်းနှင့်	
အကာအကွယ်ပေးခြင်း	၁၄
• ရွေးကောက်ပွဲလုပ်ငန်းစဉ် နှင့်စပ်လျဉ်း၍ ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် (EMB) ၏	
လုပ်ပိုင်ခွင့်နှင့် စွမ်းဆောင်ရည်ကို အကာအကွယ်ပေးခြင်း	၁၅
• လုပ်ငန်းကျွမ်းကျင်ပိုင်နိုင်ပြီး အားလုံးပါဝင်သည့် ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် (EMB)	
အဖွဲ့ဝင်များ ရွေးချယ်ခြင်း	၁၇
• ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် (EMB) ၏ ပွင့်လင်းမြင်သာမှု၊ တာဝန်ခံမှုနှင့်	
ဖြောင့်မတ်မှန်ကန်မှုတို့ကို မြှင့်တင်ခြင်း	၁၉
• တိုင်ပင်နှီးနှောသောလမ်းစဉ်ဖြင့် ရွေးကောက်ပွဲစနစ်များ၏ ကောင်းကျိုးဆိုးကျိုး	
များကို ရှင်းလင်း သတ်မှတ်ခြင်း	၂၁
အခန်း ၃	
နိဂုံး	၂၆
နောက်ဆက်တွဲ (က).....	၂၈
နှိုင်းယှဉ်လေ့လာနိုင်သော သာဓကဖြစ်ရပ်အချို့	၂၈
• ကြားကာလရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်များ (EMBs)ဖွဲ့စည်းခြင်း.....	၂၈
• လွတ်လပ်သော ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်များ (EMBs) ဖွဲ့စည်းခြင်း.....	၂၉
• အများပြည်သူပါဝင်မှုရှိသော ရွေးကောက်ပွဲစနစ် ပြောင်းလဲခြင်း.....	၃၀
ကိုးကားစာရင်း	၃၁
စာရေးသူအကြောင်း	၃၃
International IDEA အကြောင်း	၃၄

အဓိက ထည့်သွင်းစဉ်းစားရမည့် အချက်များ

၁။ ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် (EMB) ၏ လွတ်လပ်မှုကို အာမခံခြင်းနှင့် အကာအကွယ်ပေးခြင်း

ကြားကာလ ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် (EMB) သည် နိုင်ငံအုပ်ချုပ်ရေး၏ ဖွဲ့စည်းပုံကဏ္ဍတွင် နေရာတစ်ခုလိုအပ်ပြီး ၎င်း၏ဖွဲ့စည်းပုံနှင့် အပြုအမူဆိုင်ရာလွတ်လပ်မှုကို အားပေး၊ ပြဋ္ဌာန်းသည့် စံပြပုံစံတစ်ခု လိုအပ်သည်။ ရွေးကောက်ပွဲများ ကျင်းပသည့်အခါတွင် ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် (EMB) သည် အစိုးရ၏ အခြားသော အုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့ခွဲများမှ အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ အမှီအခိုကင်းပြီး ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်စီမံခွင့်ရရှိရန် လိုအပ်သည်။ ထို့အပြင် ၎င်းသည် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိပြီး ဒီမိုကရေစီနည်းကျတရားမျှတသည့် ဥပဒေများ အပေါ်အခြေခံ၍ ဆောင်ရွက်ရန်လိုအပ်သည်။ ထို့ကြောင့် မဟာဗျူဟာကျနှင့် ရွေးကောက်ပွဲစီမံခန့်ခွဲမှုဆိုင်ရာ ဆုံးဖြတ်ချက်များချမှတ်ရန် လွတ်လပ်သောကော်မရှင်နာ သို့မဟုတ် ပါတီစုံ သို့မဟုတ် ပါတီဝင်မဟုတ်သော ကော်မရှင်ကဲ့သို့သော အမှီအခိုကင်းသည့် အမှုဆောင်အဖွဲ့တစ်ခုပါရှိသည့် အုပ်ချုပ်မှုဖွဲ့စည်းပုံတစ်ရပ် လိုအပ်သည်။ ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်များ (EMBs) သည် နိုင်ငံရေးပါတီများ၊ အစိုးရ သို့မဟုတ် အခြား ပါတီဝင်အင်အားစုများ၏ လွှမ်းမိုးမှုမရှိဘဲ ၎င်းတို့၏ လုပ်ဆောင်ချက်များတွင် ကျွမ်းကျင်ပိုင်နိုင်မှုနှင့် အမှီအခိုကင်းလွတ်လပ်မှုရှိကြောင်းကို ပြသသင့်သည်။

၂။ ရွေးကောက်ပွဲလုပ်ငန်းစဉ် နှင့်စပ်လျဉ်း၍ ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် (EMB) ၏ လုပ်ပိုင်ခွင့်နှင့် စွမ်းဆောင်ရည်ကို အကာအကွယ်ပေးခြင်း

ကြားကာလ ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် (EMB) သည် ၎င်း၏လုပ်ငန်းတာဝန်ကို ထိထိရောက်ရောက်နှင့် အမှီအခိုကင်းစွာ ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် လုပ်ပိုင်ခွင့်ရှိရမည်။ ထို့အပြင် ရွေးကောက်ပွဲကို အောင်မြင်စွာကျင်းပနိုင်စေရန်နှင့် နိုင်ငံရေးဇာတ်ကောင်များအကြား 'အားလုံးတပြေးညီယှဉ်ပြိုင်နိုင်မှု' ကို ဖန်တီးပေးရန် စွမ်းဆောင်ရည်၊ ဝန်ထမ်း၊ အရင်းအမြစ်များနှင့်စပ်လျဉ်း၍ လုပ်ငန်းဆိုင်ရာလွတ်လပ်မှုတို့လည်း လိုအပ်သည်။ ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် (EMB) သည် မဲဆန္ဒရှင်စာရင်း ပြုစုခြင်းအပါအဝင် ရွေးကောက်ပွဲလုပ်ငန်းစဉ်အပေါ် အရည်အသွေးနှင့် သမာသမတ်ကျမှုရှိစေရန်အတွက် စီစဉ်ရန်၊ ပြင်ဆင်ရန်နှင့်

ကြားကာလ ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် (EMB) သည် နိုင်ငံအုပ်ချုပ်ရေး၏ ဖွဲ့စည်းပုံကဏ္ဍတွင် နေရာတစ်ခုလိုအပ်ပြီး ၎င်း၏ဖွဲ့စည်းပုံနှင့် အပြုအမူဆိုင်ရာ လွတ်လပ်မှုကို အားပေး၊ ပြဋ္ဌာန်းသည့် စံပြပုံစံတစ်ခု လိုအပ်သည်။

ကြားကာလ ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် (EMB) သည် ၎င်း၏လုပ်ငန်းတာဝန်ကို ထိထိရောက်ရောက်နှင့် အမှီအခိုကင်းစွာ ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် လုပ်ပိုင်ခွင့်ရှိရမည်။ ထို့အပြင် ရွေးကောက်ပွဲကို အောင်မြင်စွာကျင်းပနိုင်စေရန်နှင့် နိုင်ငံရေးဇာတ်ကောင်များအကြား 'အားလုံးတပြေးညီ ယှဉ်ပြိုင်နိုင်မှု' ကိုဖန်တီးပေးရန် စွမ်းဆောင်ရည်၊ ဝန်ထမ်း၊ အရင်းအမြစ်များနှင့်စပ်လျဉ်း၍ လုပ်ငန်းဆိုင်ရာ လွတ်လပ်မှုတို့လည်း လိုအပ်သည်။

အကောင်အထည်ဖော်ရန် လိုအပ်သော အရင်းအမြစ်များနှင့် အခွင့်အာဏာများ လိုအပ်သည်။ မဲဆန္ဒရှင်စာရင်းများနှင့် ထိုစာရင်းအား ရွေးကောက်ပွဲတွင် အသုံးပြုနိုင်စေရန် အသိအမှတ်ပြုပေးနိုင်သည့် ပြတ်သားသောလုပ်ပိုင်ခွင့်လည်းလိုအပ်သည်။ ၎င်း၏လုပ်ငန်းဆောင်တာများကို အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် အသင့်လျော်ဆုံးပုံစံနှင့် အတိုင်းအတာကို ဆုံးဖြတ်နိုင်စေရန် ၎င်း၏လုပ်ပိုင်ခွင့်နှင့် ၎င်း၏လုပ်ငန်းဆောင်တာများကြား ချိန်ညှိမှု ရှိရန်လည်း လိုအပ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် (EMB) သည် ၎င်း၏ အဓိကလုပ်ငန်းဆောင်တာများကို အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆို၊ အသေးစိတ်ရှင်းလင်းပြဋ္ဌာန်းသည့် ဥပဒေများအပေါ်အခြေခံ၍ စည်းမျဉ်းများထုတ်ပြန်ရန်နှင့် ပြဋ္ဌာန်းရန် အခွင့်အာဏာနှင့် နိုင်ငံရေးဆန္ဒရှိရန် လိုအပ်သည်။ ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် (EMB) သည် ၎င်း၏ဘတ်ဂျက်ကို သီးခြားလွတ်လပ်စွာစီမံခန့်ခွဲနိုင်ရန်လိုအပ်ပြီး အများပြည်သူအဖွဲ့အစည်းများဆိုင်ရာ ဘဏ္ဍာရေးသမာဓိရှိမှုစံနှုန်းများနှင့် ကိုက်ညီရန်လည်း လိုအပ်သည်။

ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် (EMB)
အဖွဲ့ဝင်များ (အဖွဲ့ဝင်အများအပြား
ပါဝင်သော ရွေးကောက်ပွဲ ကော်မရှင်
များအတွက်) နှင့် အကြီးတန်း
ဝန်ထမ်းများ ရွေးချယ်ရာ၌ မတူကွဲပြားမှု
နှင့် အားလုံးပါဝင်နိုင်မှုကို အားပေး
သင့်သည်။ အထူးသဖြင့် လူမျိုးစု
(ကွဲပြားသော လူ့အဖွဲ့အစည်းကြီးများ
တွင်) နှင့် ဂျင်ဒါ ပါဝင်မှုတို့ဖြစ်သည်။

၃။ လုပ်ငန်းကျွမ်းကျင်ပိုင်နိုင်ပြီး အားလုံးပါဝင်သည့် ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် (EMB) အဖွဲ့ဝင်များ ရွေးချယ်ခြင်း

ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် (EMB) အဖွဲ့ဝင်များ (အဖွဲ့ဝင် အများအပြားပါဝင်သော ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်များအတွက်) နှင့် အကြီးတန်းဝန်ထမ်းများ ရွေးချယ်ရာ၌ မတူကွဲပြားမှုနှင့် အားလုံးပါဝင်နိုင်မှုကို အားပေးသင့်သည်။ အထူးသဖြင့် လူမျိုးစု (ကွဲပြားသော လူ့အဖွဲ့အစည်းကြီးများတွင်) နှင့် ဂျင်ဒါ ပါဝင်မှုတို့ဖြစ်သည်။ အဖွဲ့ဝင်အများအပြား ပါရှိသည့် ကော်မရှင်ဖွဲ့စည်းရာ၌ ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် (EMB) တစ်ခုတွင် က) လူထု၏ လူမျိုးစုဖွဲ့စည်းမှုနှင့် ကျားမ မျှတမှုကို ကိုယ်စားပြုမှုရှိသင့်သည်။ ခ) ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် (EMB) ဝန်ထမ်းများကို ပွင့်လင်းမြင်သာစွာ၊ လျင်မြန်ထိရောက်စွာ၊ သာတူညီမျှခန့်အပ်၍ အလုပ်တာဝန်ပေးအပ်သင့်သည်။ ဂ) နိုင်ငံသားဖြစ်မှု၊ ဂုဏ်သတင်း၊ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းနောက်ခံ၊ အသိပညာတို့နှင့်စပ်လျဉ်း၍ အရည်အသွေးပြည့်ဝသော အဖွဲ့ဝင်လောင်းများကို ခန့်အပ်သင့်သည်။ ဃ) အဖွဲ့ဝင်များသည် ရိုးသားဖြောင့်မတ်၍ သမာသမတ်ရှိသင့်သည်။ င) ကျယ်ပြန့်သော အရည်အချင်းများ၊ အမြင်များနှင့် နောက်ခံများ ပါဝင်သင့်သည်။

ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် (EMB) ၏ ပရော်ဖက်ရှင်နယ် အရည်အချင်းနှင့် ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာ ဖြောင့်မတ်မှန်ကန်မှုကို မြှင့်တင်ပေးနိုင်သည့် အရေးပါသော အရည်အသွေး သုံးခုမှာ က) လူထုဆက်သွယ်ရေးနှင့် သက်ဆိုင်သူများထံ ဖြန့်ကျက်ဆက်သွယ် နိုင်ခြင်းအပါအဝင် ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာ စီမံခန့်ခွဲမှုအတွက် အသိပညာ၊ ကျွမ်းကျင်မှုနှင့် စွမ်းဆောင်ရည်၊ ခ) ရွေးကောက်ပွဲများကို ကောင်းမွန်စွာ စီမံခန့်ခွဲနိုင်စေရန်နှင့် ရွေးကောက်ပွဲတစ်ခုမှ နောက်တစ်ခု တိုးတက်မှုကို ဆက်ထိန်းထားရန် လူစွမ်းအားအရင်းအမြစ်များ အပါအဝင် စွမ်းရည်ပြည့်ဝမှု၊ ဂ) ငွေကြေးနှင့် နိုင်ငံရေးလွတ်လပ်မှု အပါအဝင် ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာ ခြယ်လှယ်မှုများကို ခံနိုင်ရည်ရှိခြင်းတို့ဖြစ်သည်။

၄။ ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် (EMB) ၏ ပွင့်လင်းမြင်သာမှု၊ တာဝန်ခံမှုနှင့် ဖြောင့်မတ်မှန်ကန်မှု တို့ကို မြှင့်တင်ခြင်း။

ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် (EMB) သည် လူထုသို့ ဖြန့်ကျက်ဆက်သွယ်ခြင်းနှင့် ဆက်သွယ်မှုစွမ်းရည် ခိုင်ခိုင်မာမာရှိရမည်ဖြစ်ပြီး ယုံကြည်မှုတည်ဆောက်ရေး နည်းလမ်းများဖြင့် နိုင်ငံရေးပါတီများသာမက အရပ်ဘက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများကဲ့သို့သော အဓိကကျသည့် ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာ ပါဝင်ပတ်သက်သူများနှင့် ထိတွေ့ဆက်ဆံရမည်ဖြစ်သည်။ ထိုနည်းလမ်းများတွင် လိုက်နာရမည့် ကျင့်ဝတ်များရေးဆွဲခြင်း သို့မဟုတ် အတိုင်ပင်ခံကော်မတီများ ဖွဲ့စည်းခြင်းကဲ့သို့သော ဆွေးနွေးမှုဖိုရမ်များပါဝင်နိုင်သည်။ ပြည်သူများနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ရွေးကောက်ပွဲလုပ်ငန်းစဉ် သမာသမတ်မှုရှိစေရန် ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် (EMB) အတွက် အရေးပါသော အချိန်ကာလ နှစ်ခုမှာ - မဲဆန္ဒရှင်စာရင်းသွင်းချိန်နှင့် ဆန္ဒမဲပေးချိန်တို့ဖြစ်သည်။ မဲဆန္ဒရှင်စာရင်းရှိ ချို့ယွင်းချက်များကို ဖြေရှင်းရန် ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် (EMB) မှ မြင်သာထင်သာ ကြိုးပမ်းမှုများသည် ယုံကြည်ရလောက်သော ရွေးကောက်ပွဲများအတွက် နည်းပညာဆိုင်ရာ လိုအပ်ချက်တစ်ခုသာမကဘဲ ယုံကြည်စိတ်ချမှုနှင့် လွတ်လပ်မှုကို ပြသရန်အတွက် မဲဆန္ဒရှင်များနှင့် တိုက်ရိုက်ထိတွေ့ဆက်ဆံနိုင်သည့် အစိုးရအဖွဲ့အစည်း တစ်ခုလည်းဖြစ်သည်။ ဆက်သွယ်ရေးမဟာဗျူဟာ တစ်ရပ်ကို ဖော်ဆောင်ခြင်းနှင့် အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းတို့အပြင် အဓိကကျသော ဆုံးဖြတ်ချက်များကို အများပြည်သူသို့ ပွင့်လင်းမြင်သာစွာ အသိပေးခြင်းသည် မဲဆန္ဒရှင်များ၏ ယုံကြည်မှုကိုထိန်းသိမ်းရန် အထောက်အကူဖြစ်စေသည်။ ထိုကဲ့သို့သော နည်းဗျူဟာတွင် သမားရိုးကျမီဒီယာများမှတစ်ဆင့် ပုံမှန်အသိပေးခြင်းအပြင် ဆိုရှယ်မီဒီယာကို ထိရောက်စွာအသုံးပြု၍ အသိပေးခြင်းတို့လည်း ပါဝင်သင့်သည်။ ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်များ (EMBs) သည် အဆင့်တိုင်းတွင် ဆိုရှယ်မီဒီယာချန်နယ်များကို ထိထိရောက်ရောက် အသုံးပြုတတ်စေရန် ဂရုတစိုက်လေ့လာသင့်သည်။

၅။ တိုင်ပင်နှီးနှောသောလမ်းစဉ်ဖြင့် ရွေးကောက်ပွဲစနစ်များ၏ ကောင်းကျိုးဆိုးကျိုးများကို ရှင်းလင်းသတ်မှတ်ခြင်း

ရွေးကောက်ပွဲစနစ်ရွေးချယ်မှုသည် အဖွဲ့အစည်းများ၏တရားဝင်မှုကို လွှမ်းမိုးနိုင်သောကြောင့် ရွေးကောက်ပွဲစနစ်တစ်ခုအောင်မြင်ရန်အတွက် ရွေးကောက်ပွဲစနစ် ရေးဆွဲခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်များတွင် မူဝါဒချမှတ်သူများ၊ အရပ်ဘက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများ၊ နိုင်ငံရေးပါတီများနှင့် နိုင်ငံသားများအကြား နားလည်မှုနှင့် ယုံကြည်မှုတည်ဆောက်ရန် လိုအပ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ အခြေအနေအရပ်ရပ်ကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားလျက် ကွဲပြားသော ရွေးကောက်ပွဲစနစ်များ၏ အားသာချက်များနှင့် အားနည်းချက်များကို သုံးသပ်ရာတွင် အသုံးဝင်သော စံနှုန်းများကို အောက်တွင်ဖော်ပြထားသည် - က) ကိုယ်စားပြုခြင်း၊ ခ) ဖက်ဒရယ်စနစ်အတွက် ရွေးကောက်ပွဲစနစ်ဒီဇိုင်းနှင့် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာ အစီအမံများသည် နီးကပ်စွာဆက်စပ်နေပြီး အပြန်အလှန်မှီခိုမှုရှိသည်၊ ဂ) ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ရန် မက်လုံးများပေးခြင်း၊ ဃ) တည်ငြိမ်ပြီး ထိရောက်သော အစိုးရတစ်ရပ်ဖြစ်စေရန် အထောက်အပံ့ပေးခြင်း၊ င) အစိုးရနှင့် တသီးပုဂ္ဂလများကို တာဝန်ခံမှုရှိစေခြင်း၊ စ) နိုင်ငံရေးပါတီများကို

ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် (EMB) သည် လူထုသို့ ဖြန့်ကျက်ဆက်သွယ်ခြင်းနှင့် ဆက်သွယ်မှုစွမ်းရည် ခိုင်ခိုင်မာမာရှိရမည်ဖြစ်ပြီး ယုံကြည်မှုတည်ဆောက်ရေး နည်းလမ်းများဖြင့် နိုင်ငံရေးပါတီများသာမက အရပ်ဘက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများကဲ့သို့သော အဓိကကျသည့် ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာ ပါဝင်ပတ်သက်သူများနှင့် ထိတွေ့ဆက်ဆံရမည်ဖြစ်သည်။

ရွေးကောက်ပွဲစနစ်တစ်ခု အောင်မြင်ရန် အတွက် ရွေးကောက်ပွဲစနစ် ရေးဆွဲခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်များတွင် မူဝါဒချမှတ်သူများ၊ အရပ်ဘက်လူမှု အဖွဲ့အစည်းများ၊ နိုင်ငံရေးပါတီများနှင့် နိုင်ငံသားများအကြား နားလည်မှုနှင့် ယုံကြည်မှု တည်ဆောက်ရန် လိုအပ်သည်။

အားပေးမြှင့်တင်ခြင်း၊ ဆ) ဥပဒေပြုရေးဆိုင်ရာ အတိုက်အခံများနှင့် ကြီးကြပ်ခြင်းကို မြှင့်တင်ခြင်း၊ ဇ) ရွေးကောက်ပွဲများအား လူတိုင်းလက်လှမ်းမီပြီး အဓိပ္ပါယ်ပြည့်ဝအောင် ပြုလုပ်ခြင်း၊ ဈ) နိုင်ငံတကာစံနှုန်းများကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားခြင်းတို့ဖြစ်သည်။

အကျဉ်းချုပ်

နိုင်ငံအတွင်း တရားမဝင် စစ်အာဏာရှင်အုပ်စု အုပ်စိုးနေချိန်၊ စစ်မှန်သော ဒီမိုကရေစီ အသွင်ကူးပြောင်းရေးနှင့် တည်ဆောက်ရေးအတွက် ကြားကာလအစိုးရအဖွဲ့များက ကြိုးပမ်း ဆောင်ရွက်နေချိန် လက်ရှိကြားကာလမြန်မာနိုင်ငံတွင် ကြားကာလ ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် (EMB) ဖွဲ့စည်းခြင်းသည် (အစိုးရနှင့် ဥပဒေပြုလွှတ်တော်ဖွဲ့စည်းခြင်းသက်သို့) ဒီမိုကရေစီ ပြန်လည် ထူထောင်ရေးကို ပံ့ပိုးကူညီရန် ချက်ချင်းလိုအပ်သည့် အရေးကြီးသော အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုဖြစ်သည်။ အကူးအပြောင်းကာလများနှင့် ပဋိပက္ခကာလများအတွင်း ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်များ (EMBs) ကို မည်သို့မည်ပုံ ထူထောင်သင့်သည်ဆိုသည့် စံသတ်မှတ်ချက်များ မရှိပါ။ သို့သော်လည်း မြန်မာ နိုင်ငံရှိ အဓိကပါဝင်ပတ်သက်သူများ အနေဖြင့် ၂၀၁၅ နှင့် ၂၀၂၀ အထွေထွေ ရွေးကောက်ပွဲများမှ သင်ခန်းစာများအပေါ်အခြေခံသည့် အနာဂတ် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေနှင့် ရွေးကောက်ပွဲ ပြုပြင် ပြောင်းလဲရေး လမ်းပြမြေပုံကိုသဘောတူရန် အရေးကြီးပါသည်။ ထိုပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများတွင် အမှီအခိုကင်း၍လွတ်လပ်သော ကြားကာလ ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် (EMB) ဖွဲ့စည်းရေးနှင့် စစ်တပ်ကခန့်အပ်ထားသော တရားမဝင် ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်မှ လက်ရှိတောင်းဆိုနေသည့် ရွေးကောက်ပွဲစနစ် ပြောင်းလဲခြင်းကဲ့သို့သော အဓိကကျသည့် ရွေးကောက်ပွဲ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး ဆိုင်ရာ ကဏ္ဍများကို အသိပေးဆွေးနွေးမှုများ ပါဝင်သည်။

ကြားကာလ ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် (EMB) ဖွဲ့စည်းခြင်းဖြင့် မူဝါဒချမှတ်သူများသည် ကော်မရှင်တစ်ခု၏ ယုံကြည်စိတ်ချရမှု၊ ဘက်မလိုက်မှု၊ စွမ်းဆောင်ရည်၊ ကျွမ်းကျင်ပိုင်နိုင်မှုနှင့် ကော်မရှင် (EMB) အပေါ် ယုံကြည်ကိုးစားမှုတို့ကို အားကောင်းစေသည့် အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ ရွေးချယ်မှုများပြုလုပ်နိုင်သည့် အခွင့်အလမ်းတစ်ခုရရှိမည်ဖြစ်သည်။ ထိုကော်မရှင် (EMB) ၏ လုပ်ဆောင်ချက်များသည် နောင်ကျင်းပမည့် အားလုံးပါဝင်သော ရွေးကောက်ပွဲများ၏ အရည်အသွေး အပေါ် သက်ရောက်မှုရှိမည်ဖြစ်သည်။ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေနှင့် ဥပဒေဘောင်အောက်ရှိ ကြားကာလ ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်၏ ဖွဲ့စည်းပုံကိုထောက်ရှုခြင်းအားဖြင့် ထိုကြားကာလကော်မရှင်သည် အနာဂတ်ရွေးကောက်ပွဲကျင်းပရန် မည်မျှပြင်ဆင်ထားသနည်း၊ ရွေးကောက်ပွဲ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုကို အကောင်အထည်ဖော်ရန် မည်မျှပြင်ဆင်ထားသနည်း စသည်များ သိရှိနိုင်မည်ဖြစ်သည်။ ထို့ပြင်ကော်မရှင်သည် တရားဝင်မှုရှိသည့် ဆုံးဖြတ်ချက်များချမှတ်သည့် လွှပ်လပ်သောအဖွဲ့အစည်း

လက်ရှိကြားကာလ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ကြားကာလ ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် (EMB) ဖွဲ့စည်းခြင်းသည် (အစိုးရနှင့် ဥပဒေပြုလွှတ်တော် ဖွဲ့စည်းခြင်း သက်သို့) ဒီမိုကရေစီ ပြန်လည် ထူထောင်ရေးကို ပံ့ပိုးကူညီရန် ချက်ချင်းလိုအပ်သည့် အရေးကြီးသော အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုဖြစ်သည်။

ကြားကာလ ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် (EMB) ဖွဲ့စည်းခြင်းဖြင့် မူဝါဒချမှတ်သူများသည် ကော်မရှင်တစ်ခု၏ ယုံကြည်စိတ်ချရမှု၊ ဘက်မလိုက်မှု၊ စွမ်းဆောင်ရည်၊ ကျွမ်းကျင်ပိုင်နိုင်မှုနှင့် ကော်မရှင် (EMB) အပေါ် ယုံကြည်ကိုးစားမှုတို့ကို အားကောင်းစေသည့် အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ ရွေးချယ်မှုများ ပြုလုပ်နိုင်သည့် အခွင့်အလမ်းတစ်ခု ရရှိမည်ဖြစ်သည်။

အဖြစ် ရပ်တည်ခြင်းရှိမရှိနှင့် ယင်းကဲ့သို့သော အဖွဲ့အစည်းဖြစ်ကြောင်း ရှုမြင်ခံရခြင်း ရှိမရှိလည်း တွေ့ရှိရမည်ဖြစ်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံရှိ ကြားကာလနှင့် အနာဂတ်တွင်ဖြစ်ပေါ်လာမည့် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေနှင့် အညီ ဖွဲ့စည်းထားသည့် ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် (EMB) သည် အမှီအခိုကင်းလွတ်လပ်ကာ ကျွမ်းကျင်ပိုင်နိုင်၍ ယုံကြည်စိတ်ချရန်လိုအပ်ပြီး ထိုအခြေခံအုတ်မြစ်များအား ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံ ဥပဒေနှင့် ဥပဒေမူဘောင်တွင် ခိုင်မြဲစွာပြဋ္ဌာန်းထားရန် လိုအပ်သည်။ ထို့အပြင်၊ စဉ်းစားရမည့် အချက်များနှင့် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများသိရှိနိုင်ရန် အနာဂတ်ရွေးကောက်ပွဲစနစ်၏ ကောင်းကျိုး ဆိုးကျိုးများကို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် တိုင်ပင်ဆွေးနွေး၍ ဂရုတစိုက်ချိန်တွယ်ရန် လိုအပ်သည်။ အောက်တွင် ထည့်သွင်းစဉ်းစားရန် အရေးကြီးသော ရှုထောင့်အချို့ကို ဖော်ပြထားပါသည်။

အခန်း (၁)

နောက်ခံအကြောင်းအရင်း

၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ၏ ဒီမိုကရေစီအနှစ်သာရမပြည့်ဝသည့် ပြဋ္ဌာန်းချက်များ ဖြင့်ပင် သွေဖယ်သော ၂၀၂၁ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလ ၁ ရက်နေ့ စစ်တပ်အာဏာသိမ်းပြီး နောက်တွင် မြန်မာစစ်တပ်သည် နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီ (နစက) ဖွဲ့စည်းခဲ့ပြီး ထိုမှတဆင့် ပြည်ထောင်စုရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်အသစ်တစ်ခု ဖွဲ့စည်းခဲ့သည် (Harding, 2021)။ ကြိုတင်မဲပေးခြင်းနှင့် ကိုဗစ်-၁၉ စည်းမျဉ်းများအား အလွဲသုံးစားပြုလုပ်ခြင်း၊ ရွေးကောက်ပွဲမဲဆွယ်စည်းရုံးခြင်းနှင့် သတင်းမီဒီယာဆိုင်ရာ စည်းမျဉ်းများ ချိုးဖောက်ခြင်းအပါအဝင် မဲဆန္ဒရှင်စာရင်း မှားယွင်းမှုကို အဓိကအကြောင်းပြု၍ အဆိုပါမသမာမှုများကြောင့် အာဏာသိမ်းခဲ့ခြင်းဖြစ်ကြောင်း စစ်တပ်က ဆိုသည်။ အဆိုပါစွပ်စွဲမှုများမှာ အတုအယောင်များသာဖြစ်ပြီး အချက်အလက်တိတိကျကျ မရှိသည့်အပြင် မဟုတ်မမှန်လုပ်ကြံထားခြင်းများ ဖြစ်ကြောင်းတွေ့ရှိရသည်။ စစ်တပ်သည် ပြည်ထောင်စုရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်၏ အဓိကအဖွဲ့ဝင်များဖြစ်သည့် ကော်မရှင်ဥက္ကဋ္ဌနှင့်အခြားအဖွဲ့ဝင်များကို ဖမ်းဆီးထိန်းသိမ်းထားပြီး ရွေးကောက်ပွဲမသမာမှုများကို စုံစမ်းစစ်ဆေးရန်နှင့် တစ်နှစ်သို့မဟုတ် နှစ်နှစ်အတွင်း ရွေးကောက်ပွဲအသစ်တစ်ခုကျင်းပရန်အတွက် နစက က ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်အသစ်တစ်ခု ခန့်အပ်ထားသည်။ ထိုရွေးကောက်ပွဲကျင်းပပြီးပါက အသစ်ရွေးကောက်တင်မြှောက်မည့် အရပ်သားအစိုးရထံသို့ နစက က အာဏာလွှဲပြောင်းပေးမည်ဟုဆိုသည်။ ၂၀၂၁ ခုနှစ် ဇူလိုင်လ ၂၆ ရက်နေ့တွင် ဥပဒေကြောင်းအရ အကြောင်းပြချက်ခိုင်လုံမှု လုံးဝမရှိသော်ငြားလည်း စစ်တပ်ကခန့်အပ်ထားသည့် ပြည်ထောင်စုရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်သည် ၂၀၂၀ အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲရလဒ်များကို တရားမဝင်ကြောင်း ကြေညာခဲ့သည်။ စစ်တပ်ကခန့်အပ်ထားသည့် ပြည်ထောင်စုရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်သည် နောင်ကျင်းပမည့်ရွေးကောက်ပွဲများတွင် မြန်မာနိုင်ငံရွေးကောက်ပွဲစနစ်ကို မဲများသူနိုင်စနစ် (FPTP)မှ အချိုးကျကိုယ်စားပြုစနစ် (PR) သို့ ပြောင်းလဲကျင့်သုံးရန် အဆိုတင်ပြခဲ့ပြီး ၎င်းကိုယ်တိုင်အား ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအရ တရားဝင်သည့် အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုအဖြစ် ဆက်လက်အသွင်ဆောင်လျက်ရှိသော်လည်း လက်တွေ့တွင် ၎င်းသည် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအရ တရားဝင်အဖွဲ့အစည်းမဟုတ်သည်မှာ ထင်ရှားသည်။

အာဏာသိမ်းမှုသည် အခြေခံဥပဒေနှင့် မကိုက်ညီသည့်အတွက် စစ်တပ်ကခန့်အပ်သည့် ပြည်ထောင်စုရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် ဖွဲ့စည်းခြင်းနှင့် ၂၀၂၀ အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲအား တရား

မဝင်ကြောင်းကြေညာချက်အပါအဝင် ထိုကော်မရှင်၏ ညွှန်ကြားချက်များသည် တရားဝင်အာဏာ သက်ရောက်မှုမရှိပါ။ အာဏာသိမ်းမှုနှင့် ဆက်တိုက်ချိုးဖောက်မှုများကြောင့် ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေသည် အကျိုးသက်ရောက်မှုမရှိတော့သည့်အပြင် ပြည်သူလူထု၏ လေးစားလိုက်နာမှု ပါ ဆုံးရှုံးသွားပြီဖြစ်သည်။ ရွေးကောက်ပွဲရလဒ်များအား တရားမဝင်ကြောင်း ကြေညာသည့် စစ်တပ်၏ ဆုံးဖြတ်ချက်သည် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိသည့် ရွေးကောက်ပွဲအငြင်းပွားဖြေရှင်းရေးနည်း လမ်းများ သို့မဟုတ် ရွေးကောက်ပွဲခုံရုံး၏ဆုံးဖြတ်ချက် အပေါ်မူတည်၍ အကောင်အထည်ဖော်ခဲ့ ခြင်း မဟုတ်ပါ။ စစ်တပ်သည် မည်သည့် ရွေးကောက်ပွဲတိုင်ကြားမှုမျိုးကိုမှ စုံစမ်းစစ်ဆေးခြင်း မပြုလုပ်ခဲ့ပါ။

၂၀၂၀ အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲအား တရားမဝင်ကြောင်း ကြေညာရ လောက်အောင် မဲမသမာမှုဖြစ်စေသော မဲဆန္ဒရှင်စာရင်းမှားယွင်းမှု အပါအဝင် စစ်တပ်က စွပ်စွဲထားသည့် ၂၀၂၀ အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲ၏ ချို့ယွင်းချက်များအပေါ် ထောက်ခံပေး နိုင်သည့် မည်သည့် သက်သေခိုင်ခိုင် မာမာကိုမှ ၂၀၂၁ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလမှ ယနေ့ထိတိုင်တင်ပြထားခြင်းမရှိသေးပါ။

ကြားကာလအစိုးရ အဖွဲ့အစည်း များသည် ဖက်ဒရယ်ဒီမိုကရေစီပဋိညာဉ် တွင် ပြဋ္ဌာန်းထားသည့်အတိုင်း စစ်မှန်သော ဒီမိုကရေစီစနစ်ပြန်လည် ထူထောင်ရေး၊ စစ်အာဏာရှင်စနစ် ချုပ်ငြိမ်းရေးနှင့် ဖက်ဒရယ်ဒီမိုကရေစီ ပြည်ထောင်စုတည်ဆောက်ရေးအတွက် ကြိုးပမ်းလျက်ရှိသည်။

၂၀၂၀ အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲအား တရားမဝင်ကြောင်း ကြေညာရလောက်အောင် မဲ မသမာမှုဖြစ်စေသော မဲဆန္ဒရှင်စာရင်းမှားယွင်းမှု အပါအဝင် စစ်တပ်ကစွပ်စွဲထားသည့် ၂၀၂၀ အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲ၏ ချို့ယွင်းချက်များအပေါ် ထောက်ခံပေးနိုင်သည့် မည်သည့် သက်သေ ခိုင်ခိုင်မာမာကိုမှ ၂၀၂၁ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလမှ ယနေ့ထိတိုင်တင်ပြထားခြင်းမရှိသေးပါ (ANFREL, 2021)။ အနာဂတ်တွင်ကျင့်သုံးမည့် ရွေးကောက်ပွဲစနစ်၊ ရွေးကောက်ပွဲကျင်းပရန်ပြင်ဆင်မှုများနှင့် စပ်လျဉ်း၍ စစ်တပ်ကခန့်အပ်ထားသည့် ပြည်ထောင်စုရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်က ချမှတ်သည့် မည်သည့်ဆုံးဖြတ်ချက်မဆို တရားဝင်မှုမရှိပါ။

အာဏာသိမ်းပြီးနောက် ချက်ချင်းပင် တရားဝင်ရွေးကောက် တင်မြှောက်ထားသည့် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များသည် ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ကိုယ်စားပြုကော်မတီ (CRPH) အား တည်ထောင်ခဲ့ပြီး ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ကိုယ်စားပြုကော်မတီသည် အာဏာသိမ်းမှုကို ဆန့်ကျင် သည့် ကဏ္ဍပေါင်းစုံမှ အခြားအဖွဲ့များနှင့်ချိတ်ဆက်၍ အမျိုးသားညီညွတ်ရေးအစိုး (NUG) နှင့် အမျိုးသားညီညွတ်ရေး အတိုင်ပင်ခံကောင်စီ (NUCC) ကို ပူးတွဲတည်ထောင်ခဲ့သည်။ အဆိုပါ တရားဝင်ကြားကာလဒီမိုကရေစီအစိုးရအဖွဲ့အစည်းများအား ၂၀၂၀ အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲတွင် ရွေးကောက်တင်မြှောက်ခံရသည့် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များ၊ အာဏာဖီဆန်ရေးလှုပ်ရှားမှု (CDM) တွင်ပါဝင်သော အစိုးရအရာရှိများ နှင့် အရပ်ဘက်တက်ကြွလှုပ်ရှားသူများ၊ တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းများ (EAOs)၊ သပိတ်ကော်မတီများ၊ ဒေသအဖွဲ့အစည်းများဖြင့် ဖွဲ့စည်း ထားခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုကြားကာလအစိုးရအဖွဲ့အစည်းများသည် ဖက်ဒရယ်ဒီမိုကရေစီပဋိညာဉ် တွင် ပြဋ္ဌာန်းထားသည့်အတိုင်း စစ်မှန်သော ဒီမိုကရေစီစနစ်ပြန်လည်ထူထောင်ရေး၊ စစ်အာဏာရှင် စနစ်ချုပ်ငြိမ်းရေးနှင့် ဖက်ဒရယ်ဒီမိုကရေစီ ပြည်ထောင်စုတည်ဆောက်ရေးအတွက် ကြိုးပမ်း လျက်ရှိသည်။ ထိုရည်ရွယ်ချက်များအကောင်အထည်ဖော်ရန် ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ကိုယ်စား ပြုကော်မတီနှင့် အမျိုးသားညီညွတ်ရေးအစိုးရတို့သည် မြန်မာနိုင်ငံအတွက် စစ်မှန်သောဒီမိုကရေစီ နိုင်ငံ တည်ထောင်ရေး စီစဉ်ရေးဆွဲခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်များ လုပ်ဆောင်လျက်ရှိသည်။

ထိုလုပ်ငန်းစဉ်များအား ပံ့ပိုးကူညီရန် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကြားကာလအစိုးရအဖွဲ့အစည်းများ (ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ကိုယ်စားပြုကော်မတီ၊ အမျိုးသားညီညွတ်ရေးအစိုးရနှင့် အမျိုးသားညီ ညွတ်ရေးအတိုင်ပင်ခံကောင်စီ) နှင့် နိုင်ငံတကာအသိုင်းအဝိုင်းအတွက် မြန်မာနိုင်ငံ၏ လက်ရှိကြား ကာလနှင့် နောင်အသွင်ကူးပြောင်းကာလတို့တွင် အသုံးပြုနိုင်မည့် ကြားကာလတရားဝင်ရွေး ကောက်ပွဲကော်မရှင် ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ရေးနှင့် ကော်မရှင်၏ လုပ်ငန်းဆောင်တာများဆိုင်ရာ အဓိကစဉ်းစားရမည့်အချက်များကို ဤစာတမ်းတွင် အလေးပေးဖော်ပြထားသည်။

အခန်း (၂)

မြန်မာအတွက် ကြားကာလ ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် လိုအပ်ချက်

နိုင်ငံအတွင်း တရားမဝင် စစ်အာဏာရှင်အုပ်စု အုပ်စိုးနေချိန်၊ စစ်မှန်သော ဒီမိုကရေစီ အသွင်ကူးပြောင်းရေးနှင့် တည်ဆောက်ရေးအတွက် ကြားကာလအစိုးရအဖွဲ့များက ကြိုးပမ်း ဆောင်ရွက်နေချိန် လက်ရှိကြားကာလမြန်မာနိုင်ငံတွင် ကြားကာလ ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် (EMB) ဖွဲ့စည်းခြင်းသည် (အစိုးရနှင့် ဥပဒေပြုလွှတ်တော်ဖွဲ့စည်းခြင်းသက်သို့) ဒီမိုကရေစီ ပြန်လည် ထူထောင်ရေးကို ပံ့ပိုးကူညီရန် ချက်ချင်းလိုအပ်သည့် အရေးကြီးသော အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုဖြစ်သည်။ ထိုသို့ဖွဲ့စည်းရန်ရှိပြီးသား စွမ်းရည်များနှင့် ချမှတ်ထားသော လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို အတိုင်း အတာတစ်ခုအထိ အသုံးပြုရမည်ဖြစ်သည်။”

နိုင်ငံတကာ စံနှုန်းများနှင့် ချိန်ထိုးကြည့်လျှင် သိသာထင်ရှားသော ချို့ယွင်းချက်များစွာ ရှိသော်လည်း မြန်မာနိုင်ငံ၏ ၂၀၂၀ အထွေထွေ ရွေးကောက်ပွဲသည် မဲဆန္ဒရှင်များ၏ စစ်မှန်သော ဆန္ဒကို ထင်ဟပ်စေသည်ဟု ရွေးကောက်ပွဲလေ့လာစောင့်ကြည့်သူများထံမှ သိရသည် (Carter Center, 2020; ANFREL, 2021)။ သို့သော် ယခင်ကတည်းကပါရှိလာသော စနစ်နှင့် စီမံခန့်ခွဲမှုဆိုင်ရာ အားနည်းချက်များကို ဒီမိုကရေစီလိုလားသောသက်ဆိုင်သူများမှ ဆွေးနွေးရန်လိုအပ်ပြီး နောင် ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်သည် ဥပဒေပြုရေးနှင့် အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာရှုထောင့်မှ လိုအပ်သော ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ ဖော်ဆောင်နိုင်ရန် ပြင်ဆင်ထားရမည်ဖြစ်သည်။ ကော်မရှင်၏အမှီအခိုကင်းမှုကို ထိခိုက်စေသည့် သမ္မတက ကော်မရှင်အဖွဲ့ဝင်များကို တိုက်ရိုက်ခန့်အပ်ခြင်းကဲ့သို့သော ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေနှင့် ပတ်သက်သည့် ချို့ယွင်းချက်များကို ယခုအချိန်တွင် ပိုမိုလွယ်ကူစွာ ကျော်လွှား နိုင်ပါလိမ့်မည်။ သို့သော် မြို့နယ်များကို မဲဆန္ဒနယ်များအဖြစ်သတ်မှတ်ခြင်းမှ ဖြစ်ပေါ်လာသော အချိုးမညီမျှမှုနှင့် လွတ်လပ်၍ အရည်အသွေးပြည့်ဝသော တရားရုံးရှေ့မှောက်တွင်

ယခင်ကတည်းကပါရှိလာသော စနစ်နှင့် စီမံခန့်ခွဲမှုဆိုင်ရာ အားနည်းချက်များကို ဒီမိုကရေစီ လိုလားသော သက်ဆိုင်သူများမှ ဆွေးနွေးရန်လိုအပ်ပြီး နောင် ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်သည် ဥပဒေ ပြုရေးနှင့် အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ ရှုထောင့်မှ လိုအပ်သော ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ ဖော်ဆောင်နိုင်ရန် ပြင်ဆင်ထားရမည်ဖြစ်သည်။

၁ ရွေးကောက်ပွဲစီမံခန့်ခွဲမှု ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးဆိုင်ရာတို့နှင့် စပ်လျဉ်း၍ ကာလကြာရှည် တည်ရှိခဲ့သော လိုအပ်ချက်များ အကြောင်း အသေးစိတ်သိရှိလိုပါက Lidauer နှင့် Saphy (2014)တို့ရေးသားထားသော “Elections and the Reform Agenda” စာတမ်းကို ကြည့်ရှုပါ။ ထိုစာတမ်းသည် အသွင်ကူးပြောင်းကာလအစောပိုင်းအတွက် အခြေခံစံနှုန်းလေ့လာမှု ကောင်းတစ်ခုဖြစ်ပြီး လက်ရှိအခြေအနေနှင့် များစွာကိုက်ညီမှုရှိနေသေးသည်။ ထို့ပြင် Renshaw၊ Catherine နှင့် Michael Lidauer (2021)တို့ရေးသားထားသော “The Union Election Commission of Myanmar 2010–2020” စာတမ်းကိုလည်းဖတ်ရှုပါ။ ထိုစာတမ်းသည် UEC ၏ လက်ရှိဆောင်ရွက်ချက်များအပေါ် အခြေခံထားပြီး UEC အား ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ရှုထောင့်မှ သုံးသပ်ထားသည်။

ကော်မရှင် (EMB) ၏ ဆုံးဖြတ်ချက်များအား အယူခံဝင်နိုင်မှု မရှိခြင်းတို့အပါအဝင် ရှုပ်ထွေးသော ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များနှင့်စပ်လျဉ်းသည့် ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာဥပဒေပြုမူဘောင်အား ဖြေရှင်းရန် လွယ်ကူနိုင်မည်မဟုတ်ပေ (Carter Center, 2020)။ အထက်ပါအချက်များမှာ ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ၏ ပြဋ္ဌာန်းချက်များသည် ရွေးကောက်ပွဲစနစ်၏ အင်္ဂါရပ်များအား မည်သို့ ကြိုတင်သတ်မှတ်ထားကြောင်းနှင့် ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုလုပ်နိုင်ရန် အခြေအနေအား မည်သို့ကန့်သတ်ထားကြောင်း ဥပမာနှစ်ခုဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် ရိုဟင်ဂျာ တိုင်းရင်းသား အများအပြား အပါအဝင် လူဦးရေ၏ များပြားသော ပမာဏသည် မဲပေးခွင့်မရဘဲ ကျန်ရှိနေဆဲ ဖြစ်သည်။ မဲပေးခွင့်ဆုံးရှုံးခြင်း၏ အကြောင်းရင်းတစ်ခုမှာ နိုင်ငံသားဖြစ်ခွင့်၏ အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုချက်ကြောင့် ဖြစ်သည်။ ၂၀၁၆ ခုနှစ်တွင် ပြည်ထောင်စုရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်က ဥပဒေရေးရာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုဖော်ဆောင်ရန် ခြေလှမ်းအချို့စတင်ခဲ့သော်လည်း ရွေးကောက်ပွဲဥပဒေမူဘောင်သည် ၂၀၁၅ ခုနှစ်မှစ၍ သိသိသာသာ ပြောင်းလဲခြင်းမရှိသေးပါ။ အထူးသဖြင့် အမျိုးသမီးများ၊ လူငယ်များ သို့မဟုတ် အခြားအားနည်းသော အုပ်စုများ၏ပါဝင်မှုနှင့် ကိုယ်စားပြုမှုတို့ကို တက်ကြွစွာ မြှင့်တင်ရန် အစီအမံများ ကင်းမဲ့နေသေးသည်။

အကူးအပြောင်းကာလများနှင့် ပဋိပက္ခကာလများအတွင်း ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်များ (EMBs) ကို မည်သို့မည်ပုံ ထူထောင်သင့်သည်ဆိုသည့် စံသတ်မှတ်ချက်များ မရှိပါ။ သို့သော်လည်း မြန်မာနိုင်ငံရှိ အဓိကပါဝင်ပတ်သက်သူများအနေဖြင့် ၂၀၁၅ နှင့် ၂၀၂၀ အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲများမှ သင်ခန်းစာများအပေါ်အခြေခံသည့် အနာဂတ်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေနှင့် ရွေးကောက်ပွဲပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး လမ်းပြမြေပုံကို သဘောတူရန် အရေးကြီးပါသည်။ ထိုပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများတွင် အမှီအခိုကင်း၍လွတ်လပ်သော ကြားကာလ ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် (EMB)ဖွဲ့စည်းရေးနှင့် စစ်တပ်ကခန့်အပ်ထားသော တရားမဝင် ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်မှ လက်ရှိတောင်းဆိုနေသည့် ရွေးကောက်ပွဲစနစ် ပြောင်းလဲခြင်းကဲ့သို့သော အဓိကကျသည့် ရွေးကောက်ပွဲ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးဆိုင်ရာကဏ္ဍများကို အသိပေးဆွေးနွေးမှုများ ပါဝင်သည်။

ကြားကာလ ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် (EMB) ဖွဲ့စည်းခြင်းဖြင့် မူဝါဒချမှတ်သူများသည် ကော်မရှင် (EMB) အပေါ် ယုံကြည်စိတ်ချရမှု၊ ဘက်မလိုက်မှု၊ စွမ်းဆောင်ရည်၊ ကျွမ်းကျင်ပိုင်နိုင်မှုနှင့် ယုံကြည်စိတ်ချရမှု၊ ဘက်မလိုက်မှု၊ စွမ်းဆောင်ရည်၊ ကျွမ်းကျင်ပိုင်နိုင်မှုနှင့် ကော်မရှင် (EMB) အပေါ် ယုံကြည်စိတ်ချရမှု၊ ဘက်မလိုက်မှု၊ စွမ်းဆောင်ရည်၊ ကျွမ်းကျင်ပိုင်နိုင်မှုနှင့် ကိုးစားမှုတို့ကို အားကောင်းစေသည့် အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ ရွေးချယ်မှုများ ပြုလုပ်နိုင်သည့် အခွင့်အလမ်းတစ်ခု ရရှိမည်ဖြစ်သည်။

ကြားကာလ ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် (EMB)ဖွဲ့စည်းခြင်းဖြင့် မူဝါဒချမှတ်သူများသည် ကော်မရှင်တစ်ခု၏ ယုံကြည်စိတ်ချရမှု၊ ဘက်မလိုက်မှု၊ စွမ်းဆောင်ရည်၊ ကျွမ်းကျင်ပိုင်နိုင်မှုနှင့် ကော်မရှင် (EMB) အပေါ် ယုံကြည်စိတ်ချရမှုတို့ကို အားကောင်းစေသည့် အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ ရွေးချယ်မှုများ ပြုလုပ်နိုင်သည့် အခွင့်အလမ်းတစ်ခုရရှိမည်ဖြစ်သည်။ ထိုကော်မရှင် (EMB) ၏ လုပ်ဆောင်ချက်များသည် နောင်ကျင်းပမည့် အားလုံးပါဝင်သော ရွေးကောက်ပွဲများ၏ အရည်အသွေးအပေါ် သက်ရောက်မှုရှိမည်ဖြစ်သည်။ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေနှင့် ဥပဒေဘောင်အောက်ရှိ ကြားကာလရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်၏ ဖွဲ့စည်းပုံကိုထောက်ရှုခြင်းအားဖြင့် ထိုကြားကာလ ကော်မရှင်သည်အနာဂတ်ရွေးကောက်ပွဲကျင်းပရန် မည်မျှပြင်ဆင်ထားသနည်း၊ ရွေးကောက်ပွဲ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုကို အကောင်အထည်ဖော်ရန် မည်မျှပြင်ဆင်ထားသနည်း စသည်များ သိရှိနိုင်မည်ဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် ကော်မရှင်သည် တရားဝင်မှုရှိသည့် ဆုံးဖြတ်ချက်များချမှတ်သည့် လွှပ်လပ်သော အဖွဲ့အစည်းအဖြစ် ရပ်တည်ခြင်းရှိမရှိနှင့် ယင်းကဲ့သို့သော အဖွဲ့အစည်းဖြစ်ကြောင်း ရှုမြင်ခံရခြင်း ရှိမရှိလည်း တွေ့ရှိရမည်ဖြစ်သည်။ ကြားကာလ ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် (EMB) သည် ရွေးကောက်ပွဲနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် နိုင်ငံတကာသုံးအလေ့အကျင့်ကောင်းများကို ရင်ဘောင်တန်းကျင့်သုံးနိုင်ရေး အပါအဝင် မြန်မာနိုင်ငံကိုကိုယ်စားပြု၍ နိုင်ငံတကာ ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာဆွေးနွေးမှုများတွင် ပူးပေါင်း

ဆောင်ရွက်နိုင်မည်ဖြစ်သည်။^၂ အနာဂတ်တွင် ကြားကာလရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် (EMB) သည် (တည်ဆောက်ဆဲ) ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေမူဘောင်သစ်အောက်တွင် အမြဲတမ်းအဖွဲ့အစည်းအဖြစ် ပြောင်းလဲသွားနိုင်ပါသည်။ ယင်းကဲ့သို့ ကြားကာလ ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် (EMB) မဖွဲ့စည်း ရသေးခင်အချိန်ထိ ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာလုပ်ငန်းများကို ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာအရေးကိစ္စများ လုပ်ဆောင်နေသော ကြားကာလ အဖွဲ့အစည်းများ၏ (တရားဥပဒေဆိုင်ရာ) ကျွမ်းကျင်သူများက လုပ်ဆောင်နိုင်မည်ဖြစ်သည်။

ရွေးကောက်ပွဲစနစ် ရွေးချယ်မှုသည် အနာဂတ် မြန်မာနိုင်ငံရှိ အစိုးရများ၏ ဖွဲ့စည်းပုံနှင့် တည်ငြိမ်မှုအပေါ် လွှမ်းမိုးမှုရှိမည်ဖြစ်သည်။ အလားတူပင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အနာဂတ်တည်ထောင် ဖွဲ့စည်းမှုအား ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချထားသော ဖက်ဒရယ်နိုင်ငံအဖြစ် ရည်မှန်းထားသောကြောင့် ပြည်နယ်/တိုင်းအဆင့်ဆင့်များတွင် ဖြစ်နိုင်ခြေရှိသော ရွေးကောက်ပွဲစနစ်ကွဲပြားမှုများ အပါအဝင် ရွေးကောက်ပွဲစနစ်ရွေးချယ်မှုသည် အနာဂတ် မြန်မာ့အစိုးရများဖွဲ့စည်းမှု၊ ၎င်းတို့၏ တည်ငြိမ်မှု၊ အနာဂတ်လွှတ်တော်များ၏ အားလုံးပါဝင်သောကိုယ်စားပြုမှုများနှင့် အဆင့်အဆင့်သော အစိုးရ များ၏ တာဝန်ခံမှုတို့အပေါ်လည်း လွှမ်းမိုးမှုရှိမည်ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ရွေးကောက်ပွဲစနစ်များ၏ အားသာချက်များနှင့် အားနည်းချက်များကို ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းခြင်းနှင့် ရွေးကောက်ပွဲစနစ် ရွေးချယ်မှု တွင် နိုင်ငံသားများပါဝင်ရန်နှင့် ရွေးချယ်လိုက်သောစနစ်အား နိုင်ငံသားများက လက်ခံရန်လိုအပ်ပါ သည်။ ဥပမာ (ကြိုတင်ပြင်ဆင်မှု နှင့် အသိပညာဖြန့်ဝေမှုလိုအပ်သော) ပြည်လုံးကျွတ်ဆန္ဒခံယူပွဲ ကျင်းပခြင်း။

မြန်မာနိုင်ငံရှိ ကြားကာလနှင့် အနာဂတ်တွင်ဖြစ်ပေါ်လာမည့် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေနှင့် အညီ ဖွဲ့စည်းထားသည့် ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် (EMB) သည် အမှီအခိုကင်းလွတ်လပ်ကာ ကျွမ်းကျင်ပိုင်နိုင်၍ ယုံကြည်စိတ်ချရန်လိုအပ်ပြီး ထိုအခြေခံအုတ်မြစ်များအား ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံ ဥပဒေနှင့် ဥပဒေမူဘောင်တွင် ခိုင်မြဲစွာပြဋ္ဌာန်းထားရန် လိုအပ်သည်။ ထို့အပြင်၊ စဉ်းစားရမည့် အချက်များနှင့် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများသိရှိနိုင်ရန် အနာဂတ်ရွေးကောက်ပွဲစနစ်၏ ကောင်းကျိုး ဆိုးကျိုးများကို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်တိုင်ပင်ဆွေးနွေး၍ ဂရုတစိုက်ချိန်တွယ်ရန် လိုအပ်သည်။ အောက်တွင် ထည့်သွင်းစဉ်းစားရန် အရေးကြီးသော ရှုထောင့်အချို့ကို ဖော်ပြထားပါသည်။

အနာဂတ်ဒီမိုကရေစီမြန်မာနိုင်ငံတွင် ရွေးကောက်ပွဲနှင့်စပ်လျဉ်း၍ အဓိက ထည့်သွင်းစဉ်းစားရမည့်အချက်များ

အောက်ဖော်ပြပါအချက်များသည် အလုံးစုံမပြည့်စုံပါ။ လက်ရှိ စစ်အာဏာရှင်လက်အောက် တွင် ဖွဲ့စည်းထားသော ရွေးကောက်ပွဲ လုပ်ငန်းစဉ်တိုင်းသည် ဒီမိုကရေစီတရားဝင်မှု ကင်းမဲ့ပြီး စစ်အုပ်ချုပ်ရေးကို အားဖြည့်ရန်နှင့် ခိုင်ခံ့မြဲမြံစေရန်အတွက်သာဖြစ်သည်ဟု ယူဆလျက် အောက်ပါ အချက်များကို ဖော်ပြပါသည်။ ထိုကဲ့သို့သော ရွေးကောက်ပွဲများကို (အမှန်တကယ် ထောက်ခံအား ပေးသည့်မဲဆန္ဒရှင်ရှိသော) နိုင်ငံရေးပါတီများနှင့် အရပ်ဘက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများ ကဲ့သို့သော အဓိက ဒီမိုကရေစီအင်အားစုများနှင့် လူထုက ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ငြင်းဆိုဖွယ်ရှိသည်။ နိုင်ငံတကာ

ရွေးကောက်ပွဲစနစ် ရွေးချယ်မှုသည် အနာဂတ် မြန်မာ့အစိုးရများ ဖွဲ့စည်းမှု၊ ၎င်းတို့၏ တည်ငြိမ်မှု၊ အနာဂတ် လွှတ်တော်များ၏ အားလုံးပါဝင်သော ကိုယ်စားပြုမှုများနှင့် အဆင့်အဆင့် သော အစိုးရများ၏ တာဝန်ခံမှုတို့ အပေါ်လည်း လွှမ်းမိုးမှုရှိမည်ဖြစ်သည်။

၂ ဥပမာ - ကမ္ဘာ့ရွေးကောက်ပွဲအဖွဲ့များ အသင်း (AWEB) သို့မဟုတ် ASEAN ရှိ EMB များ၏ ဒေသတွင်း ပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်မှု

အသိုက်အဝန်းသည် တိုင်းပြည်ကို ဒီမိုကရေစီသို့ ပြန်လည်ပို့ဆောင်ခြင်းမပြုနိုင်သည့် ထိုကဲ့သို့သော အတုအယောင်ဒီမိုကရေစီကျင့်စဉ်များကို တရားဝင်ခွင့်ပြုပေးခြင်း သို့မဟုတ် တရားဝင်မူပေးခြင်း ကို ရှောင်ကျဉ်သင့်သည်။

ရွေးကောက်ပွဲများ ကျင်းပသည့် အခါတွင် ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် (EMB) သည် အစိုးရ၏ အခြားသော အုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့ခွဲများမှ အဖွဲ့အစည်း ဆိုင်ရာ အမှီအခိုကင်းပြီး ကိုယ်ပိုင် အုပ်ချုပ်စီမံခန့်ခွဲမှု ရရှိရန် လိုအပ်သည်။

ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် (EMB) ၏ လွတ်လပ်မှုကို အာမခံခြင်းနှင့် အကာအကွယ်ပေးခြင်း

ကြားကာလ ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် (EMB) သည် နိုင်ငံအုပ်ချုပ်ရေး၏ ဖွဲ့စည်းပုံကဏ္ဍတွင် နေရာတစ်ခုလိုအပ်ပြီး ၎င်း၏ဖွဲ့စည်းပုံနှင့် အပြုအမူဆိုင်ရာ လွတ်လပ်မှုကို အားပေး၊ ပြဋ္ဌာန်းသည့် စံပြပုံစံတစ်ခုလိုအပ်သည်။ ရွေးကောက်ပွဲများကျင်းပသည့်အခါတွင် ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် (EMB) သည် အစိုးရ၏ အခြားသော အုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့ခွဲများမှ အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ အမှီအခိုကင်းပြီး ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်စီမံခန့်ခွဲမှု ရရှိရန် လိုအပ်သည်။^၃ ထို့အပြင် ၎င်းသည်ပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိပြီး ဒီမိုကရေစီနည်းကျတရားမျှတသည့် ဥပဒေများအပေါ်အခြေခံ၍ ဆောင်ရွက်ရန်လိုအပ်သည်။ ထို့ကြောင့် မဟာဗျူဟာကျနှင့် ရွေးကောက်ပွဲစီမံခန့်ခွဲမှုဆိုင်ရာ ဆုံးဖြတ်ချက်များချမှတ်ရန် လွတ်လပ်သော ကော်မရှင်နာ သို့မဟုတ် ပါတီစုံ သို့မဟုတ် ပါတီဝင်မဟုတ်သော ကော်မရှင်ကဲ့သို့သော အမှီအခိုကင်းသည့် အမှုဆောင်အဖွဲ့တစ်ခုပါရှိသည့် အုပ်ချုပ်မှုဖွဲ့စည်းပုံတစ်ရပ် လိုအပ်သည်။ ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်များ (EMBs) သည် နိုင်ငံရေးပါတီများ၊ အစိုးရ သို့မဟုတ် အခြား ပါတီဝင် အင်အားစုများ၏ လွှမ်းမိုးမှုမရှိဘဲ ၎င်းတို့၏ လုပ်ဆောင်ချက်များတွင် ကျွမ်းကျင်ပိုင်နိုင်မှုနှင့် အမှီအခိုကင်းလွတ်လပ်မှုရှိကြောင်းကို ပြသသင့်သည်။ ဤနည်းအားဖြင့် နိုင်ငံတကာလူ့အခွင့်အရေးဥပဒေတွင် ပြဋ္ဌာန်းထားသည့် ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးများကို ထိရောက်စွာ ကျင့်သုံးခြင်းနှင့် ပြည့်မီမှုရှိခြင်းတို့ကိုလည်း အာမခံနိုင်ပါသည်။ သို့သော်လည်း လွတ်လပ်သော ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် (EMB) ပုံစံကိုရွေးချယ်ခြင်းသည် ကော်မရှင် (EMB) တစ်ခုတွင် လွတ်လပ်စွာဆုံးဖြတ်ချက်ချသည့် ယဉ်ကျေးမှုကို ပျိုးထောင်ရန် အစပျိုးသည့်အချက်သာဖြစ်ပြီး ရွေးကောက်ပွဲများ ပြင်ဆင်ခြင်းနှင့် ကျင်းပချိန်အတွင်း အမှန်တကယ် လွတ်လပ်မှု ရှိမရှိ စမ်းသပ်ရန်လိုအပ်မည်ဖြစ်သည်။ သုတေသနပြုချက်များအရ ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် (EMB) တစ်ခုတွင် လွတ်လပ်မှုအခြေခံများ ခိုင်မာပါက အမှီအခိုကင်းကင်း လွတ်လပ်စွာဆုံးဖြတ်ချက်ချမှုသည် ပိုမိုအမြစ်တွယ်လာနိုင်ပြီး အာဏာရှင်ဆန်သော စိန်ခေါ်မှုများကို ရင်ဆိုင်ရချိန်တွင် ကော်မရှင် (EMB) ၏ အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ ခံနိုင်ရည်ရှိမှုကို အထောက်အကူဖြစ်စေ၍ အချိန်ကြာလာသည်နှင့်အမျှ လွတ်လပ်မှုပိုမိုအားကောင်းလာစေသည် (Birch, 2011)။

ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် (EMB) ၏ လွတ်လပ်မှုအခြေခံအုတ်မြစ်များကို နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ တရားဥပဒေဘောင်အတွင်းတွင် ပြဋ္ဌာန်းထားပြီး ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် အခိုင်အမာပြဋ္ဌာန်း

၃ International IDEA သည် ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် (EMB) ဒီဇိုင်းပုံစံသုံးမျိုးဖြစ်သော လွတ်လပ်သောကော်မရှင်၊ အစိုးရထိန်းချုပ်မှုအောက်ရှိ ကော်မရှင် နှင့် ပေါင်းစပ်ကော်မရှင် တို့ကို နှိုင်းယှဉ်သုံးသပ်ထားသည်။ ဒီဇိုင်းပုံစံတစ်ခုစီတွင် သီးခြားတရားဥပဒေနှင့် အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ အစီအစဉ်များရှိသည်။ လွတ်လပ်သော ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်များ (EMBs) ကို ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ သို့မဟုတ် အခြားဥပဒေများဖြင့် ဖွဲ့စည်းနိုင်သည်။ ပေါင်းစပ်ပုံစံတွင် များသောအားဖြင့် ရွေးကောက်ပွဲများကို စီမံခန့်ခွဲသည့် အဖွဲ့အစည်း နှစ်ခု သို့မဟုတ် နှစ်ခုထက်ပိုသော အဖွဲ့အစည်းများရှိသည်။ အချို့သော ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်များ (EMBs) သည် အစိုးရ၏ တရားစီရင်ရေးမဏ္ဍိုင်၏ အစိတ်အပိုင်းဖြစ်သည်။ ဤမူဝါဒစာတမ်းသည် နိုင်ငံတကာစံနှုန်းများနှင့်အညီ ဒီမိုကရေစီ၏ အများပြည်သူအကျိုးကို ကာကွယ်ရန်ဖြစ်သည့် အတွက် လွတ်လပ်သောရွေးကောက်ပွဲပုံစံကို အားပေးထောက်ခံသည် (Joseph, 2021) ။

ထားသင့်သည်။ ဤသို့ဖြင့် ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် (EMB) ၏လွတ်လပ်မှုကို အခိုင်မာဆုံးအာဏာနှင့် ဥပဒေဆိုင်ရာအကာအကွယ်များ ပေးနိုင်သည်။ သတိကြီးစွာဆောင်ရွက်၍ အားလုံးပါဝင်နိုင်စေပြီး အများသဘောဆန္ဒကိုအခြေခံသော ပြင်ဆင်မှုများကို ခွင့်ပြုသည့် ဥပဒေများတွင် ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် (EMB) ၏ လုပ်ပိုင်ခွင့်နှင့် လုပ်ငန်းဆောင်တာများသတ်မှတ်ပေးသင့်သည်။ ပြောင်းလွယ်ပြင်လွယ်ဖြစ်စေလျက် တစ်ချိန်တည်းမှာပဲ ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် (EMB) ၏ လုပ်ပိုင်ခွင့်နှင့် လုပ်ငန်းဆောင်တာများကို ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ လုပ်ဆောင်ရာတွင် ထပ်ဆောင်းအကာအကွယ်ထားရှိသင့်သည်။ ဥပမာ အရပ်ဘက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများ (CSOs) နှင့် တိုင်ပင်ဆွေးနွေးခြင်း၊ ကဏ္ဍစုံကိုယ်စားပြုမှုများရှိစေရန် နိုင်ငံရေးပါတီများနှင့် ဆွေးနွေးခြင်း၊ ကော်မရှင် (EMB) ကိုယ်တိုင်နှင့် ဆွေးနွေးခြင်းတို့ဖြစ်သည်။ သို့မဟုတ်ပါက ကိုယ်ကျိုးစီးပွားကြည့်သော လူများစုက လွှတ်တော်တွင် ကော်မရှင်၏ လုပ်ပိုင်ခွင့်နှင့် လုပ်ငန်းဆောင်တာများကို ပြောင်းလဲခြင်းဖြင့် ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် (EMB) ၏ လွတ်လပ်မှုကို ယိုယွင်းနိုင်စေသည် (International IDEA, 2012; McLoughlin, 2018)။ နိုင်ငံရေးအရ ဘက်မလိုက်သော၊ အရည်အချင်းရှိသော ဝန်ထမ်းများခန့်ထားခြင်းဖြင့် ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် (EMB) ကို သီးခြားလွတ်လပ်စွာ ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် ဖွဲ့စည်းသင့်သည်။

ရွေးကောက်ပွဲလုပ်ငန်းစဉ် နှင့်စပ်လျဉ်း၍ ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် (EMB) ၏ လုပ်ပိုင်ခွင့် နှင့် စွမ်းဆောင်ရည်ကို အကာအကွယ်ပေးခြင်း

ကြားကာလ ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် (EMB) သည် ၎င်း၏ လုပ်ငန်းတာဝန်ကို ထိထိရောက်ရောက်နှင့် အမှီအခိုကင်းစွာဆောင်ရွက်နိုင်ရန် လုပ်ပိုင်ခွင့်ရှိရမည်။ ထို့အပြင် ရွေးကောက်ပွဲကို အောင်မြင်စွာကျင်းပနိုင်စေရန်နှင့် နိုင်ငံရေးဇာတ်ကောင်များအကြား 'အားလုံးတပြေးညီယှဉ်ပြိုင်နိုင်မှု' ကိုဖန်တီးပေးရန် စွမ်းဆောင်ရည်၊ ဝန်ထမ်း၊ အရင်းအမြစ်များနှင့်စပ်လျဉ်း၍ လုပ်ငန်းဆိုင်ရာ လွတ်လပ်မှုတို့လည်း လိုအပ်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအရ ပြည်ထောင်စုရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်သည် ပြည်ထောင်စုအဆင့်အပြင် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော်ရွေးကောက်ပွဲများကို ကျင်းပ ကြီးကြပ်ကွပ်ကဲရန် လုပ်ပိုင်ခွင့်ရှိသည်။ ကော်မရှင်အဖွဲ့ခွဲအဆင့်ဆင့်ကို ဖွဲ့စည်းကာ ကြီးကြပ်ခြင်း၊ မဲဆန္ဒနယ်များ သတ်မှတ်ပြင်ဆင်ခြင်း၊ မဲဆန္ဒရှင်စာရင်း ပြင်ဆင်ခြင်း၊ လုံခြုံရေး စိုးရိမ်မှုများကြောင့် ရွေးကောက်ပွဲကို ဖျက်သိမ်း/ရွှေ့ဆိုင်းခြင်း၊ ရွေးကောက်ပွဲအငြင်းပွားမှုများကို စီရင်ဆုံးဖြတ်ရန် ခုံရုံးများဖွဲ့စည်းခြင်း၊ နိုင်ငံရေးပါတီများအား ဥပဒေနှင့်အညီ ဆောင်ရွက်ရန် ကြီးကြပ်လမ်းညွှန်ခြင်းများ လုပ်ဆောင်နိုင်ရန် လုပ်ပိုင်ခွင့်ပေးအပ်ထားသည်။ ပြည်ထောင်စုရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်သည် ၎င်း၏လုပ်ပိုင်ခွင့်များကို ထမ်းဆောင်ရန်အတွက် နည်းဥပဒေများ၊ လုပ်ငန်းလမ်းညွှန်ချက်များ၊ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ၊ ညွှန်ကြားချက်များ သို့မဟုတ် အသိပေးချက်များ ချမှတ်ရန်လည်း အခွင့်အာဏာရှိသည်။ ထို့ကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံပြည်ထောင်စုရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်တွင် ကျယ်ပြန့်သော ပင်မလုပ်ငန်းဆောင်တာများ ရှိသော်လည်း ၎င်းတို့ကို အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် လိုအပ်သောကြီးကြပ်ကွပ်ကဲမှုနှင့် လွတ်လပ်မှုအတိုင်းအတာ အမြဲမရှိပေ။ လက်တွေ့တွင်၊ ဥပမာအားဖြင့် ပြည်ထောင်စုရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်သည် ရွေးကောက်ပွဲကာလအတွင်း လိုအပ်သော ယာယီမဲရုံဝန်ထမ်းများချထားရန်အတွက် စာသင်ကျောင်းများနှင့် အထွေထွေအုပ်ချုပ်ရေးဦးစီးဌာန (GAD) တို့ ကဲ့သို့သော အခြားနိုင်ငံဝန်ဆောင်မှုများအပေါ်တွင် မှီခိုနေရသည်။

ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် (EMB) ၏ လွတ်လပ်မှု အခြေခံအုတ်မြစ်များကို နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ တရားဥပဒေဘောင်အတွင်းတွင် ပြဌာန်းထားပြီး ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် အခိုင်အမာ ပြဌာန်းထားသင့်သည်။

ထို့အပြင် ၎င်း၏ဗဟိုအုပ်ချုပ်ရေးယန္တရားအား ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေထက် တပ်မတော်အပေါ် သစ္စာစောင့်သိမှုအတိုင်းအတာတစ်ခုအထိ ဆက်လက်ထိန်းသိမ်းထားသည့် စစ်ဘက်ဆိုင်ရာ အရပ် ဘက်ဝန်ထမ်းများက ချုပ်ကိုင်ထားသည်။ ဤအချက်သည် အာဏာသိမ်းပြီးနောက် ထင်ထင် ရှားရှား ပေါ်လွင်လာခဲ့သည်။ ပြည်ထောင်စုရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်သည် ဥပဒေတွင်ပြဌာန်းမထား သော်လည်း ရွေးကောက်ပွဲ နည်းဥပဒေပြင်ဆင်ချက်ကို လွှတ်တော်သို့တင်သွင်းခဲ့ပြီး အတည်ပြုရန် နှောင့်နှေးမှုများ ဖြစ်ပေါ်စေခဲ့သည် (Technical Assessment, 2020)။^၄

ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် (EMB) သည် မဲဆန္ဒရှင်စာရင်း ပြုစုခြင်း အပါအဝင် ရွေးကောက်ပွဲ လုပ်ငန်းစဉ် အပေါ် အရည်အသွေးနှင့် သမာသမတ် ကျမှုရှိစေရန်အတွက် စီစဉ်ရန်၊ ပြင်ဆင်ရန်နှင့် အကောင်အထည် ဖော်ရန် လိုအပ်သော အရင်းအမြစ်များ နှင့် အခွင့်အာဏာများလိုအပ်သည်။

ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် (EMB) သည် မဲဆန္ဒရှင်စာရင်း ပြုစုခြင်းအပါအဝင် ရွေးကောက် ပွဲလုပ်ငန်းစဉ်အပေါ် အရည်အသွေးနှင့် သမာသမတ်ကျမှု ရှိစေရန်အတွက် စီစဉ်ရန်၊ ပြင်ဆင်ရန် နှင့် အကောင်အထည်ဖော်ရန် လိုအပ်သော အရင်းအမြစ်များနှင့် အခွင့်အာဏာများ လိုအပ်သည်။ မဲဆန္ဒရှင်စာရင်းများနှင့် ထိုစာရင်းအား ရွေးကောက်ပွဲတွင် အသုံးပြုနိုင်စေရန် အသိအမှတ်ပြုပေး နိုင်သည့် ပြတ်သားသော လုပ်ပိုင်ခွင့်လည်းလိုအပ်သည်။ ၎င်း၏လုပ်ငန်းဆောင်တာများကို အကောင် အထည်ဖော်ရာတွင် အသင့်လျော်ဆုံးပုံစံနှင့် အတိုင်းအတာကို ဆုံးဖြတ်နိုင်စေရန် ၎င်း၏လုပ်ပိုင် ခွင့်နှင့် ၎င်း၏လုပ်ငန်းဆောင်တာများကြား ချိန်ညှိမှုရှိရန်လည်း လိုအပ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ရွေး ကောက်ပွဲကော်မရှင် (EMB) သည် ၎င်း၏ အဓိကလုပ်ငန်းဆောင်တာများကို အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆို၊ အသေးစိတ်ရှင်းလင်း၊ ပြဌာန်းသည့် ဥပဒေများအပေါ်အခြေခံ၍ စည်းမျဉ်းများထုတ်ပြန်ရန်နှင့် ပြဌာန်းရန် အခွင့်အာဏာနှင့် နိုင်ငံရေးဆန္ဒရှိရန် လိုအပ်သည် (International IDEA, 2012)။ ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် (EMB) သည် ၎င်း၏ဘတ်ဂျက်ကို သီးခြားလွတ်လပ်စွာ စီမံခန့်ခွဲနိုင်ရန် လိုအပ်ပြီး အများပြည်သူအဖွဲ့အစည်းများဆိုင်ရာ ဘဏ္ဍာရေးသမာဓိရှိမှုစံနှုန်းများနှင့် ကိုက်ညီရန် လည်း လိုအပ်သည်။ နိုင်ငံရေးခြယ်လှယ်မှုမရှိစေဘဲ ကော်မရှင်ထံသို့ လိုအပ်သော ရန်ပုံငွေများ အချိန်မီ ပံ့ပိုးပေးရမည်ဖြစ်သည်။ စံအရပြောရလျှင် ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် (EMB) တစ်ခုတွင် ဘတ်ဂျက်နှစ်ခုရှိသည်- တစ်ခုသည် အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုအဖြစ် တည်ရှိလည်ပတ်ရန်နှင့် ကျန်တစ်ခု မှာ ရွေးကောက်ပွဲကျင်းပရန်အတွက် လုပ်ငန်းလည်ပတ်မှုဘတ်ဂျက်ဖြစ်သည် (International IDEA, 2012; McLoughlin, 2018)။ မြန်မာနိုင်ငံအခြေအနေကိုလေ့လာကြည့်ပါက ပြည်ထောင်စု ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်သည် ၎င်း၏မဟာဗျူဟာစီမံချက် ၂၀၁၉-၂၀၂၂နှင့်အညီ အဖွဲ့အစည်းတွင်း စွမ်းဆောင်ရည်များတည်ဆောက်ရန် သို့မဟုတ် မဲဆန္ဒရှင်ပညာပေးရေး သို့မဟုတ် ဆက်သွယ် ရေးစသည့် အဓိကလုပ်ဆောင်ချက်များအတွက် လုံလောက်သောရန်ပုံငွေကို အမြဲမတည်မထား ကြောင်းတွေ့ရသည် (Technical Assessment, 2020)။^၅

မဲဆန္ဒရှင်ပညာပေးခြင်းသည် ဒီမိုကရေစီစနစ်ကျစ်လစ်အောင် ဆောင်ရွက်ခြင်းအတွက် မရှိမဖြစ်လိုအပ်ပြီး ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် (EMB) ၏ အဓိကလုပ်ဆောင်ချက်များ၏ တစ်စိတ် တစ်ပိုင်းအဖြစ် ပါဝင်လေ့ရှိသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာ ဥပဒေမူဘောင်သည် ပြည်သူ့နီတိနှင့် မဲဆန္ဒရှင် ပညာပေးမှုအပိုင်းတွင် အားနည်းသည်။ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေနှင့် ရွေးကောက်ပွဲဥပဒေများတွင် မဲဆန္ဒရှင်စာရင်းပြုစုခြင်းဆိုင်ရာကဏ္ဍများကို ဖော်ပြထားသော်လည်း မဲဆန္ဒရှင်ပညာပေးလုပ်ငန်းများ လုပ်ဆောင်ရန် ပြည်ထောင်စုရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်ကို အတိ အလင်း အခွင့်အာဏာပေးထားခြင်းမရှိပေ။ သို့သော် ၂၀၁၉ ခုနှစ်တွင် လွှတ်တော်သည် မဲဆန္ဒရှင်

၄ Technical Assessment of the 2020 general elections in Myanmar, July 2020 (internal document)

၅ Technical Assessment of the 2020 general elections in Myanmar, July 2020 (internal document)

ပညာပေးလုပ်ငန်းမှာ ပြည်ထောင်စုရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်၏အလုပ်ဟု လက်ခံထားသည်။ ပြည်ထောင်စုရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်၏ ၂၀၁၉-၂၀၂၂ မဟာဗျူဟာစီမံချက်တွင် ကော်မရှင်၏ ပြည်သူ့နီတိနှင့် မဲဆန္ဒရှင်ပညာပေး လုပ်ငန်းများကိုတိုးချဲ့ရန် ရည်မှန်းချက်ပါဝင်သည် (Technical Assessment, 2020)။^၆ ထိုသို့ပညာပေးလုပ်ငန်းများအတွက် အစိုးရမှရန်ပုံငွေပေးရန် ငြင်းဆိုသည့် အခြေအနေမျိုးအား ရှောင်ရှားနိုင်ရန် ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်၏ ပင်မလုပ်ငန်းတာဝန်များတွင် မဲဆန္ဒရှင် အသိပညာပေးအစီအစဉ် ပါဝင်သင့်သည်။ မဲဆန္ဒရှင်များမှ အသိပေးရေးချယ်မှုများ ပြုလုပ်နိုင်စေရန် အထောက်အကူပေးနိုင်သည့် နိုင်ငံရေးပါတီများ၊ အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများ၊ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၊ အခြားသော အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများ၊ မီဒီယာများနှင့် ပူးပေါင်း၍ မဲဆန္ဒရှင် အသိပညာပေးလုပ်ငန်းများအား လုပ်ဆောင်သင့်ပါသည် (International IDEA, 2012)။

လုပ်ငန်းကျွမ်းကျင်ပိုင်နိုင်ပြီး အားလုံးပါဝင်သည့် ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် (EMB) အဖွဲ့ဝင်များ ရွေးချယ်ခြင်း

မတူကွဲပြား၍ လုပ်ငန်းကျွမ်းကျင်ပိုင်နိုင်ပြီး ကိုယ်စားပြုမှုရှိသော ကြားကာလကော်မရှင် တစ်ခုဖွဲ့စည်းခြင်းဖြင့် ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်တစ်ခု၏ ယုံကြည်ရမှု၊ စိတ်ချယုံကြည်နိုင်မှု၊ ကျွမ်းကျင်မှုတို့မြှင့်တင်နိုင်ပြီး ၎င်းအပေါ် အများပြည်သူ၏ အမြင်များသည်လည်း မြင့်တက်လာပါလိမ့်မည်။ ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်များ (EMBs) သည် ဒီမိုကရေစီတန်ဖိုးများကို လက်ကိုင်ထားပြီး သာတူညီမျှမှုကို မြှင့်တင်ရမည်ဖြစ်သည်။ ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် (EMB) အဖွဲ့ဝင်များ (အဖွဲ့ဝင်အများအပြားပါဝင်သော ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်များအတွက်) နှင့် အကြီးတန်းဝန်ထမ်းများ ရွေးချယ်ရာ၌ မတူကွဲပြားမှုနှင့် အားလုံးပါဝင်နိုင်မှုကို အားပေးသင့်သည်။ အထူးသဖြင့် လူမျိုးစု (ကွဲပြားသော လူ့အဖွဲ့အစည်းကြီးများတွင်) နှင့် ဂျန်ဒါ ပါဝင်မှုတို့ဖြစ်သည် (McLoughlin, 2018; International IDEA, 2020) ။

ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် (EMB) အား (ရွေးကောက်ပွဲ ရလဒ်များကို စိတ်ဝင်စားသော) အုပ်စုတစ်စုက လွှမ်းမိုးထားသည်ဟု ထင်မြင်ပါက (ထိုအဖွဲ့သည် နိုင်ငံရေးပါတီဖြစ်စေ၊ တိုင်းရင်းသားအစုအဖွဲ့ ဖြစ်စေ၊ သို့မဟုတ် လူ့အဖွဲ့အစည်း၏ သီးခြားအစိတ်အပိုင်းတစ်ရပ် ဖြစ်စေ) ကော်မရှင်အပေါ် ယုံကြည်မှုပျက်ပြားသွားစေနိုင်သည်။ ဆန့်ကျင်ဘက်အနေဖြင့် ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် (EMB) ၏ဖွဲ့စည်းမှုနှင့် ဝန်ထမ်းခန့်အပ်မှုသည် လူဦးရေ၏အဓိကလူမှု-လူဦးရေဆိုင်ရာ လက္ခဏာများကို ကိုယ်စားပြုပါက အားလုံးပါဝင်နိုင်မှုနှင့် ကိုယ်စားပြုမှုအပေါ်ကော်မရှင်၏ ခံယူချက်သည် ပိုမိုအားကောင်းလာမည်ဖြစ်သည်။ အကျိုးဆက်အနေဖြင့် ကော်မရှင်၏ယုံကြည်စိတ်ချရမှု၊ သမာသမတ်ကျမှုတို့နှင့် စပ်လျဉ်း၍ တိုင်းရင်းသားအုပ်စုများကဲ့သို့သော လူ့အဖွဲ့အစည်း၏ အုပ်စုအစုံမှ ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် (EMB) ကို အားပေးထောက်ခံလာနိုင်သည်။ ထို့ပြင် အငြင်းပွားဖွယ် ရွေးကောက်ပွဲရလဒ်များ ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်ခြေကိုလည်း လျော့ချနိုင်သည်။

၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအရ ၂၀၁၆ ခုနှစ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံ ပြည်ထောင်စုရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် အဖွဲ့ဝင်များကို ပြည်ထောင်စုသမ္မတက ခန့်အပ်ခဲ့သည်။ ၂၀၂၀ အထွေထွေ ရွေးကောက်ပွဲတွင်ပြည်ထောင်စုရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်သည်ဥက္ကဋ္ဌအပါအဝင်တိုင်းဒေသကြီးနှင့်

ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်၏ ပင်မ လုပ်ငန်းတာဝန်များတွင် မဲဆန္ဒရှင်အသိ ပညာပေး အစီအစဉ်ပါဝင်သင့်သည်။ နိုင်ငံရေး ပါတီများ၊ အရပ်ဘက် အဖွဲ့အစည်းများ၊ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၊ အခြားသော အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများ၊ မီဒီယာများနှင့်ပူးပေါင်း၍ မဲဆန္ဒရှင် အသိပညာပေးလုပ်ငန်းများအား လုပ်ဆောင်သင့်ပါသည်။

မတူကွဲပြား၍ လုပ်ငန်းကျွမ်းကျင် ပိုင်နိုင်ပြီး ကိုယ်စားပြုမှုရှိသော ကြားကာလ ကော်မရှင်တစ်ခုဖွဲ့စည်း ခြင်းဖြင့် ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် တစ်ခု၏ ယုံကြည်ရမှု၊ စိတ်ချယုံကြည် နိုင်မှု၊ ကျွမ်းကျင်မှုတို့မြှင့်တင်နိုင်ပြီး ၎င်းအပေါ် အများပြည်သူ၏ အမြင်များ သည်လည်း မြင့်တက်လာပါလိမ့်မည်။ ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်များ (EMBs) သည် ဒီမိုကရေစီတန်ဖိုးများကို လက်ကိုင်ထားပြီး သာတူညီမျှမှုကို မြှင့်တင်ရမည်ဖြစ်သည်။

^၆ Technical Assessment of the 2020 general elections in Myanmar, July 2020 (internal document)

ပြည်နယ် ၁၄ ခုအတွက် အဖွဲ့ဝင်တစ်ဦးစီဖြင့် စုစုပေါင်း ၁၅ ဦးဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားသည်။ အားလုံး ပါဝင်မှုနှင့် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုမရှိဘဲ ပြည်ထောင်စုရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်အဖွဲ့ဝင်များကို ခန့်အပ် နိုင်သည့် အုပ်ချုပ်ရေး၏ အခွင့်အာဏာသည် နိုင်ငံတကာအခြေခံမူများ လိုအပ်သည့် သမာသမတ် ကျမှုနှင့် လွတ်လပ်မှုကိုဆောင်ကျဉ်းသော နည်းလမ်းမဟုတ်ပါ။ ပြည်ထောင်စုရွေးကောက်ပွဲကော် မရှင်သည် အမည်ခံအားဖြင့် ကြားနေဖြစ်သော်လည်း ၎င်း၏အဖွဲ့ဝင်များအားလုံးသည် လက်ရှိ အစိုးရ၏ နိုင်ငံရေးအရ ခန့်အပ်ခံရသူများဖြစ်သည်ဟူသောအချက်က အဖွဲ့အစည်းအား ဘက်လိုက် မှုရှိသည်ဟု စွပ်စွဲခံရနိုင်စေသည်။ ပြည်ထောင်စုရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်၏ဖွဲ့စည်းပုံကို အရပ်ဘက် အဖွဲ့အစည်းများနှင့် နိုင်ငံတကာအသိုင်းအဝိုင်းများက ကိုယ်စားပြုခြင်းမရှိသည့်အတွက် ဝေဖန်ခံ ကြသည်။ ပြည်ထောင်စုရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်တွင် ခန့်အပ်ခံရသော အဖွဲ့ဝင် ၁၅ ဦးစလုံးမှာ အမျိုးသား၊ ရှေးရိုးဆန်သော ဥပဒေပညာရှင်များဖြစ်ပြီး လူများစုမှာ ဗမာလူမျိုးအများစု (တိုင်းရင်း သားလူနည်းစုမှ နှစ်ဦးသာပါ) ဖြစ်ကြသည် (Technical Assessment, 2020)။^၇

အဖွဲ့ဝင်အများအပြား ပါရှိသည့် ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် (EMB) ဖွဲ့စည်းရာ၌ အောက်ပါ အချက်များအား ထည့်သွင်းစဉ်းစားသင့်သည် -

- လူထု၏လူမျိုးစုဖွဲ့စည်းမှုနှင့် ကျားမ မျှတမှုကို ကိုယ်စားပြုမှုရှိခြင်း
- ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် (EMB) ဝန်ထမ်းများကို ပွင့်လင်းမြင်သာစွာ၊ လျင်မြန်ထိရောက် စွာ၊ သာတူညီမျှ ခန့်အပ်ခြင်းနှင့် အလုပ်တာဝန်ပေးအပ်ခြင်း။
- နိုင်ငံသားဖြစ်မှု၊ ဂုဏ်သတင်း၊ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း နောက်ခံနှင့် အသိပညာ အပါ အဝင် အဖွဲ့ဝင်လောင်းများ၏ အရည်အချင်းများ
- အဖွဲ့ဝင်များ၏ ရိုးသားဖြောင့်မတ်မှုနှင့် သမာသမတ်ကျမှု
- ကျယ်ပြန့်သော အရည်အချင်းများ၊ အမြင်များနှင့် နောက်ခံများ လိုအပ်မှု (McLoughlin, 2018; International IDEA, 2020)

အောက်ပါအရေးကြီးသော အရည်အသွေး သုံးခုသည် ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် (EMB) ၏ ပရော်ဖက်ရှင်နယ် အရည်အချင်းနှင့် ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာ ဖြောင့်မတ်မှန်ကန်မှုကို မြှင့်တင်ပေး နိုင်သည်-

- လူထုဆက်သွယ်ရေးနှင့် သက်ဆိုင်သူများထံ ဖြန့်ကျက်ဆက်သွယ်နိုင်ခြင်း အပါအဝင် ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာ စီမံခန့်ခွဲမှုအတွက် အသိပညာ၊ ကျွမ်းကျင်မှုနှင့် စွမ်းဆောင်ရည်၊
- ရွေးကောက်ပွဲများကို ကောင်းမွန်စွာ စီမံခန့်ခွဲနိုင်စေရန်နှင့် ရွေးကောက်ပွဲတစ်ခုမှ နောက် တစ်ခုတိုးတက်မှုကို ဆက်ထိန်းထားရန် လူစွမ်းအားအရင်းအမြစ်များ အပါအဝင် စွမ်းရည် ပြည့်ဝမှု၊
- ငွေကြေးနှင့် နိုင်ငံရေးလွတ်လပ်မှု အပါအဝင် ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာ ခြယ်လှယ်မှုများကို ခံနိုင်ရည်ရှိခြင်း။

၇ Technical Assessment of the 2020 general elections in Myanmar, July 2020 (internal document)

ခက်ခဲသောအခြေအနေများတွင် ရွေးကောက်ပွဲလုပ်ငန်းစဉ်ကို ထမ်းဆောင်နိုင်ရန် ဤအရည်အသွေးများကို ဦးစားပေးခြင်းဖြင့် ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် (EMB) ၏ ယုံကြည်စိတ်ချရမှု၊ တရားဝင်မှုနှင့် ဖြောင့်မတ်မှန်ကန်မှုတို့ကို တိုးမြှင့်ပေးနိုင်သည်။ ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် (EMB) ၏ တာဝန်များစွာဖြစ်သည့် စီမံခန့်ခွဲရေးနှင့် ထောက်ပံ့ပို့ဆောင်ရေး၊ လုံခြုံရေးနှင့် ဆက်သွယ်ရေးစသည့် နယ်ပယ်များစွာရှိ ကွဲပြားသောကျွမ်းကျင်မှုအစုံနှင့် ပညာရပ်များဖြင့် ကော်မရှင် (EMB) တစ်ခုကို တည်ဆောက်မည်ဟုသောရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် ဝန်ထမ်းခန့်အပ်ခြင်းများ လုပ်ဆောင်သင့်သည်။

အဖွဲ့ဝင်များ ရွေးချယ်ခန့်ထားသည့်လုပ်ငန်းစဉ်ကို အရပ်ဘက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများအပါအဝင် ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာ သက်ဆိုင်သူများမှ စောင့်ကြည့်လေ့လာနိုင်အောင် ပြုလုပ်ထားသင့်သည်။ အဖွဲ့ဝင်အဖြစ် အမည်စာရင်းတင်သွင်းရာတွင် အဓိကနိုင်ငံရေးအင်အားစုများမှ ပြောဆိုခွင့်ရှိစေရေးအတွက် နိုင်ငံရေးပါတီများသည်စေ့စပ်ညှိနှိုင်းရေး လုပ်ငန်းစဉ်တွင် ဆွေးနွေးသူအဖြစ် ပါဝင်လေ့ရှိကြသည်။ ထိုသို့ရွေးချယ်ခြင်း၊ အမည်စာရင်းတင်သွင်းခြင်း သို့မဟုတ် စိစစ်ခြင်းကဲ့သို့သော လုပ်ငန်းစဉ်များသည် နိုင်ငံတော်သမ္မတမှ အမှန်တကယ် တရားဝင်ခန့်အပ်မှုမတိုင်မီ (မြန်မာနိုင်ငံကဲ့သို့) ကြိုတင်လုပ်ဆောင်နိုင်ပါသည်။ ဤသို့ဖြင့် ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာ သက်ဆိုင်သူများမှ ထိုအဖွဲ့ဝင်ခန့်အပ်ခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်တွင် ပိုမိုပါဝင်နိုင်ပါလိမ့်မည်။ သို့သော် ခန့်အပ်ထားပြီးလျှင်ပြီးခြင်း ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် (EMB) ၏ ဆုံးဖြတ်ချက်များသည် နိုင်ငံရေးပါတီများ၏ ဩဇာလွှမ်းမိုးမှုအောက်တွင် မရှိသင့်ပေ။ ရှိသည်ဟုလည်း မမြင်အပ်ပေ (International IDEA, 2020)။

ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် (EMB) ၏ ပွင့်လင်းမြင်သာမှု၊ တာဝန်ခံမှုနှင့် ဖြောင့်မတ်မှန်ကန်မှုတို့ကို မြှင့်တင်ခြင်း။

ရွေးကောက်ပွဲစက်ဝန်းများစွာတစ်လျှောက် ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် (EMB) အား လူထုမှ ယုံကြည်ကိုးစားမှု ရှိလာစေရန်ကြိုးပမ်း၍ ထိုယုံကြည်မှုဆက်လက်ထိန်းသိမ်းထားခြင်းသည် အလွန်အရေးကြီးပါသည်။ ကော်မရှင်အပေါ်ထားရှိသော မဲဆန္ဒရှင်များ၏ ယုံကြည်မှုသည် အပြန်အလှန်နှိုးနွယ်နေသော အချက်များပေါ်တွင်မူတည်သည်။ ဥပမာ နိုင်ငံရေးပါတီများက မဲဆန္ဒရှင်များနှင့် ထိတွေ့ဆက်ဆံပုံ၊ မဲဆန္ဒရှင်များအတွက် လူထုအသိပညာပေးခြင်းနှင့် အရပ်ဘက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများနှင့် ချိတ်ဆက်ခြင်းကဲ့သို့သော လူထုသို့ဖြန့်ကျက်ဆက်သွယ်ခြင်းဖြင့် ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် (EMB) သည် ၎င်း၏လွတ်လပ်မှုကို အခိုင်အမာသက်သေပြနိုင်ခြင်း ရှိ၊ မရှိ တို့ဖြစ်သည် (International IDEA, 2012)။ ထို့ကြောင့် ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် (EMB) သည် လူထုသို့ ဖြန့်ကျက်ဆက်သွယ်ခြင်းနှင့် ဆက်သွယ်မှုစွမ်းရည် ခိုင်ခိုင်မာမာရှိရမည်ဖြစ်ပြီး ယုံကြည်မှုတည်ဆောက်ရေးနည်းလမ်းများဖြင့် နိုင်ငံရေးပါတီများသာမက အရပ်ဘက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများကဲ့သို့သော အဓိကကျသည့်ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာ ပါဝင်ပတ်သက်သူများနှင့် ထိတွေ့ဆက်ဆံရမည်ဖြစ်သည်။ ထိုနည်းလမ်းများတွင် လိုက်နာရမည့်ကျင့်ဝတ်များရေးဆွဲခြင်း သို့မဟုတ် အတိုင်ပင်ခံကော်မတီများဖွဲ့စည်းခြင်းကဲ့သို့သော ဆွေးနွေးမှုဖိုရမ်များပါဝင်နိုင်သည်။

ရွေးကောက်ပွဲစောင့်ကြည့်လေ့လာသူအဖြစ် လျှောက်ထားရာတွင် အရပ်ဘက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများလိုက်နာရမည့် သတ်မှတ်ချက်များ ထပ်တိုးချမှတ်ခဲ့ခြင်း အပါအဝင် ၂၀၂၀ အထွေထွေ

အဖွဲ့ဝင်များ ရွေးချယ်ခန့်ထားသည့် လုပ်ငန်းစဉ်ကို အရပ်ဘက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများအပါအဝင် ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာ သက်ဆိုင်သူများမှ စောင့်ကြည့်လေ့လာနိုင်အောင် ပြုလုပ်ထားသင့်သည်။

ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် (EMB) သည် လူထုသို့ ဖြန့်ကျက်ဆက်သွယ်ခြင်းနှင့် ဆက်သွယ်မှုစွမ်းရည် ခိုင်ခိုင်မာမာရှိရမည်ဖြစ်ပြီး ယုံကြည်မှု တည်ဆောက်ရေးနည်းလမ်းများဖြင့် နိုင်ငံရေးပါတီများသာမက အရပ်ဘက် လူမှုအဖွဲ့အစည်းများကဲ့သို့သော အဓိကကျသည့် ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာ ပါဝင်ပတ်သက်သူများနှင့် ထိတွေ့ဆက်ဆံရမည် ဖြစ်သည်။

ရွေးကောက်ပွဲအတွင်း အငြင်းပွားဖွယ်ရာ ဆုံးဖြတ်ချက်များစွာချမှတ်ခဲ့သောကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံ ပြည်ထောင်စုရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် ခေါင်းဆောင်ပိုင်းသည် ဝေဖန်ခံခဲ့ရသည်။ ရွေးကောက်ပွဲ မတိုင်မီ သုံးပတ်အလိုတွင် ပြည်ထောင်စုရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်သည် ညီညွတ်သော ဒီမိုကရက် တစ်ပါတီ (UDP) မှ ပါတီခေါင်းဆောင်၏ နိုင်ငံရေးပါတီဘဏ္ဍာငွေဆိုင်ရာ ဥပဒေများချိုးဖောက်မှု ကြောင့် ကြားနာမှု/အယူခံဝင်မှုမပေးဘဲ ပါတီဖျက်သိမ်းကြောင်း ကြေညာခဲ့သည်။ အကျိုးဆက် အနေဖြင့် စုစုပေါင်း ကိုယ်စားလှယ်လောင်း ၁,၁၂၉ ဦး (၁၆%) ကို ပါဝင်ယှဉ်ပြိုင်ရန် အရည်အချင်း မပြည့်မီကြောင်း ကြေညာခဲ့သည်။ အဆိုပါ ဆုံးဖြတ်ချက်သည် မျှတမှုရှိနိုင်သော်လည်း အလွန် နောက်ကျမှ ကြေညာဆုံးဖြတ်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ပြည်ထောင်စုရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်သည် လုံခြုံ ရေးအကြောင်းပြချက်ဖြင့် မဲဆန္ဒနယ် ၅၄ ခုတွင် ရွေးကောက်ပွဲဖျက်သိမ်းခဲ့ပြီး ထိုဆုံးဖြတ်ချက် နောက်ကွယ်တွင် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုနှင့် ကျိုးကြောင်းဆီလျော်မှု မရှိခြင်းကြောင့် ဝေဖန်ခံခဲ့ရသည်။ ထိုရွေးကောက်ပွဲဖျက်သိမ်းသော ဆုံးဖြတ်ချက်ကြောင့် မဲဆန္ဒရှင် ၁.၆ သန်းအထိ မဲပေးခွင့်ဆုံးရှုံး ခဲ့ရပြီး ပိုမိုကောင်းမွန်သော လုံခြုံရေးအခြေအနေများအောက်တွင်သာ မဲပေးနိုင်ရန် ကြားဖြတ် ရွေးကောက်ပွဲကို စောင့်ဆိုင်းရမည်ဖြစ်သည်။ သို့သော် ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းမှု မရှိခြင်းကြောင့် တိုင်းရင်း သားပါတီများအကြား မကျေနပ်မှုများဖြစ်စေခဲ့သည်။ လုံခြုံရေးကဏ္ဍဝန်ကြီးဌာနများ၏ အကြံပြု ချက်များအပေါ် အဓိကအခြေခံ၍ ထိုဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည် (Technical Assessment, 2020)။^၈

၂၀၂၀ ရွေးကောက်ပွဲကာလအတွင်း ရွေးကောက်ပွဲစက်ဝန်းပြုပြင်မှုဒီမိုကရေစီမရှိခြင်း၊ ကြိုတင်မဲပေးခြင်းများဆောင်ရွက်ရာတွင် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုနှင့် အကာအကွယ်များ ကင်းမဲ့ခြင်း၊ စာရင်းသွင်းထားသည့် မဲဆန္ဒရှင်အရေအတွက်၊ မဲရုံအရေအတွက်နှင့် ပတ်သက်၍ လုံလောက်သော လူထုအသိပေးမှုမရှိခြင်း စသည့် ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာစီမံခန့်ခွဲမှု ချို့ယွင်းချက်များစွာရှိခဲ့သည်။ ပြည်ထောင်စုရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်သည် ရွေးကောက်ပွဲနေ့မတိုင်မီ မဲရုံတစ်ရုံတွင်လက်ခံမည့် မဲဆန္ဒရှင်အရေအတွက်နှင့် မဲရုံအရေအတွက်ကဲ့သို့သော အဓိက ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာ အချက် အလက်များကို ထုတ်ပြန်ရန် ပျက်ကွက်ခဲ့သည် (Technical Assessment, 2020)။^၉ အဆိုပါ ဆုံးဖြတ်ချက်များသည် မဲများ၏တရားဝင်မှု သို့မဟုတ် ရွေးကောက်ပွဲလဒ်၏တရားဝင်မှုအပေါ် သက်ရောက်မှုတစ်စုံတစ်ရာမရှိသော်လည်း ထိုဆုံးဖြတ်ချက်များနှင့်ပတ်သက်၍ ပြောဆိုဆွေးနွေး မှုအားနည်းခဲ့ခြင်းက ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာပါဝင်ပတ်သက်သူများအကြား အတိုင်းအတာတစ်ခု အထိ အဆင်မပြေဖြစ်စေခဲ့ပြီး ရွေးကောက်ပွဲအပေါ်သံသယရှိစေရန် ထိုအချက်ကိုပင် စစ်တပ်က အသုံးပြုခဲ့သည်။

ပြည်သူများနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ရွေးကောက်ပွဲလုပ်ငန်းစဉ် သမာသမတ်မှုရှိစေရန် ရွေးကောက်ပွဲ ကော်မရှင် (EMB) အတွက် အရေးပါသောအချိန်ကာလ နှစ်ခုမှာ - မဲဆန္ဒရှင်စာရင်းသွင်းချိန်နှင့်ဆန္ဒမဲ ပေးချိန်တို့ဖြစ်သည်။ မဲဆန္ဒရှင်စာရင်းရှိ ချို့ယွင်းချက်များကိုဖြေရှင်းရန် ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် (EMB) မှ မြင်သာထင်သာ ကြိုးပမ်းမှုများသည် ယုံကြည်ရလောက်သော ရွေးကောက်ပွဲများအတွက်

^၈ Technical Assessment of the 2020 general elections in Myanmar, July 2020 (internal document). ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်ခွဲများ၏ အကြံဉာဏ်များလည်း ပါဝင်ခဲ့သည်။ (Lidauer, 2021).

^၉ Technical Assessment of the 2020 general elections in Myanmar, July 2020 (internal document))

နည်းပညာဆိုင်ရာ လိုအပ်ချက်တစ်ခုသာမကဘဲ ယုံကြည်စိတ်ချမှုနှင့် လွတ်လပ်မှုကို ပြသရန် အတွက် မဲဆန္ဒရှင်များနှင့် တိုက်ရိုက်ထိတွေ့ဆက်ဆံနိုင်သည့် အဖိုးတန်အခွင့်အရေးတစ်ခုလည်း ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံအတွက်ဆိုလျှင် မဲဆန္ဒရှင်စာရင်းပြုစုရာ၌ မဲဆန္ဒရှင်အများအပြား ကြုံတွေ့ ရသည့် ဖိအားပေးရွှေ့ပြောင်းခံရမှုနှင့် ကာလကြာရှည် ခွဲခြားဆက်ဆံခံရမှုများကို ထည့်သွင်းတွက် ချက်ရန်အတွက် အပတ်တကုတ်ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်ရန် လိုပါလိမ့်မည်။ ထို့အပြင် လွန်ခဲ့သည့် ရှစ်လအတွင်း ဒေသန္တရအဆင့် စီမံခန့်ခွဲရေးစွမ်းရည်နှင့် စာရွက်စာတမ်းအများအပြား ဆုံးရှုံးခဲ့ရ သည်။ ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် (EMB)၊ နိုင်ငံသားမှတ်ပုံတင်စာရင်းသွင်းခြင်းနှင့် အထွေထွေ အုပ်ချုပ်ရေး အာဏာပိုင်များအကြား နီးကပ်စွာပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်းသည် မရှိမဖြစ်လိုအပ်ပါ လိမ့်မည်။

ဆက်သွယ်ရေးမဟာဗျူဟာတစ်ရပ်ကို ဖော်ဆောင်ခြင်းနှင့် အကောင်အထည်ဖော်ခြင်း တို့အပြင် အဓိကကျသော ဆုံးဖြတ်ချက်များကို အများပြည်သူသို့ ပွင့်လင်းမြင်သာစွာ အသိပေး ခြင်းသည် မဲဆန္ဒရှင်များ၏ယုံကြည်မှုကို ထိန်းသိမ်းရန် အထောက်အကူဖြစ်စေသည်။ ထိုကဲ့သို့ သော နည်းဗျူဟာတွင် သမားရိုးကျမီဒီယာများမှတစ်ဆင့် ပုံမှန်အသိပေးခြင်းအပြင် ဆိုရှယ်မီဒီယာ ကို ထိရောက်စွာအသုံးပြု၍ အသိပေးခြင်းတို့လည်း ပါဝင်သင့်သည်။ ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်များ (EMBs) သည် အဆင့်တိုင်းတွင် ဆိုရှယ်မီဒီယာချန်နယ်များကို ထိထိရောက်ရောက် အသုံးပြုတတ် စေရန် ဂရုတစိုက် လေ့လာသင့်သည်။

တိုင်ပင်နှိုးနှောသောလမ်းစဉ်ဖြင့် ရွေးကောက်ပွဲစနစ်များ၏ ကောင်းကျိုးဆိုးကျိုးများကို ရှင်းလင်း သတ်မှတ်ခြင်း

ပြီးပြည့်စုံသော ရွေးကောက်ပွဲစနစ် မရှိပါ။ ရွေးကောက်ပွဲစနစ်များ၏ အားသာချက်များနှင့် အားနည်းချက်များကို ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေနှင့် အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ ဒီဇိုင်းမှ သီးခြားခွဲထုတ်၍ စဉ်းစားနိုင်မည်မဟုတ်ပေ။ ရွေးကောက်ပွဲစနစ်တစ်ခုသည် ဆန္ဒမဲများမှတစ်ဆင့် ကိုယ်စားပြု လွှတ်တော်များ သို့မဟုတ် ရုံးရွာနည်းအတွက် (တိုင်ခုံ) နေရာအဖြစ်ပြောင်းလဲပေးသည့် ဂဏန်း သင်္ချာပုံသေနည်းတစ်ခုပင်ဖြစ်သည်။ ရွေးကောက်ပွဲစနစ်ဒီဇိုင်းသည် နိုင်ငံရေးအပြောင်းအလဲ အရှိန် အဟုန်ကိုမြှင့်တင်စေနိုင်ပြီး လူထုပူးပေါင်းပါဝင်မှုကိုအားပေး၍ ပဋိပက္ခ ပြေငြိမ်းစေပြီး ကျားမ ရေးရာ ကိုယ်စားပြုမှုမြှင့်တင်ရန်နှင့် နိုင်ငံရေးပါတီစနစ်များ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးတို့ကို ဆောင်ကျဉ်း နိုင်ပါသည်။ ရွေးကောက်ပွဲစနစ်ရွေးချယ်မှုသည် အဖွဲ့အစည်းများ၏တရားဝင်မှုကို လွှမ်းမိုးနိုင်သော ကြောင့် ရွေးကောက်ပွဲစနစ်တစ်ခုအောင်မြင်ရန်အတွက် ရွေးကောက်ပွဲစနစ် ရေးဆွဲခြင်းလုပ်ငန်းစဉ် များတွင် မူဝါဒချမှတ်သူများ၊ အရပ်ဘက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများ၊ နိုင်ငံရေးပါတီများနှင့် နိုင်ငံသားများ အကြား နားလည်မှုနှင့် ယုံကြည်မှုတည်ဆောက်ရန်လိုအပ်သည်။

၂၀၂၀ အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲနှင့် စစ်တပ်အာဏာသိမ်းမှုသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ခေတ်မီ တော့သော မဲများသို့နိုင်ရွေးကောက်ပွဲစနစ် (FPTP) ၏ ကွဲပြားသောအသွင်အပြင်နှင့် အာဏာခွဲဝေမှု အပေါ် သက်ရောက်မှုများကို မီးမောင်းထိုးပြခဲ့သည်။ လက်ရှိ ရွေးကောက်ပွဲနယ်နိမိတ်များ သို့မဟုတ် မဲဆန္ဒနယ်များကို ပိုင်းခြားသတ်မှတ်သည့် စနစ်ကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံရှိ လွှတ်တော်ရွေးကောက်ပွဲ များသည် အချိုးမညီမျှမှုဒဏ်ကို ခံခဲ့ရသည်။ FPTP စနစ်ကြောင့် မဲဆန္ဒရှင် အနည်းငယ်သာရှိသော

မဲဆန္ဒရှင်စာရင်းရှိ ချို့ယွင်းချက်များကို ဖြေရှင်းရန် ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် (EMB) မှ မြင်သာထင်သာ ကြိုးပမ်းမှု များသည် ယုံကြည်စိတ်ချမှုနှင့် လွတ်လပ်မှုကို ပြသရန်အတွက် မဲဆန္ဒရှင်များနှင့် တိုက်ရိုက်ထိတွေ့ ဆက်ဆံနိုင်သည့် အဖိုးတန်အခွင့်အရေး တစ်ခုလည်းဖြစ်သည်။

ရွေးကောက်ပွဲစနစ်များ၏ အားသာချက် များနှင့် အားနည်းချက်များကို ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေနှင့် အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ ဒီဇိုင်းမှ သီးခြားခွဲထုတ်၍ စဉ်းစား နိုင်မည်မဟုတ်ပေ။

FPTP စနစ်ကြောင့် မဲဆန္ဒရှင် အနည်းငယ်သာရှိသော မဲဆန္ဒနယ်များရှိ မဲများ၏ လွှမ်းမိုးမှုသည် မဲဆန္ဒရှင် ပိုများသော မဲဆန္ဒနယ်များရှိ မဲထက် ဩဇာပိုကြီးမားသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ အချိုးမညီမျှမှုသည် ကမ္ဘာပေါ်တွင် အမြင့်မားဆုံးထဲမှတစ်ခုဖြစ်သည်။

မဲဆန္ဒနယ်များရှိမဲများ၏ လွှမ်းမိုးမှုသည် မဲဆန္ဒရှင်ပိုများသော မဲဆန္ဒနယ်များရှိ မဲထက် ဩဇာပိုကြီးမားသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ အချိုးမညီမျှမှုသည် ကမ္ဘာပေါ်တွင် အမြင့်မားဆုံးထဲမှတစ်ခုဖြစ်သည်။^{၁၁} ဤအခြေအနေသည် 'လူတစ်ယောက် တစ်မဲ' ဟူသော ကိုယ်စားပြုဒီမိုကရေစီ၏ နိယာမကို ချိုးဖောက်ရာရောက်ပြီး ဆန္ဒမဲပေးခွင့်တွင် ကြီးမားသောမညီမျှမှုများ ဖြစ်ပေါ်စေသည်။ ၎င်းသည် လွှတ်တော်မဲများကို ထိုင်ခုံများအဖြစ် ပြောင်းလဲရာ၌ တိမ်းစောင်းမှုဖြစ်စေပြီး ဘက်လိုက်သော ရွေးကောက်ပွဲရလဒ်များကို ဖြစ်ပေါ်စေသည် (Technical Assessment, 2020)။^{၁၂}

FPTP စနစ်သည် အမျိုးသမီးများ၊ လူငယ်နှင့် တိုင်းရင်းသားလူနည်းစုများကို ချန်လှပ်ထားခြင်းဖြစ်စေနိုင်သည်။ သို့သော်လည်း လူဦးရေနည်းသော မဲဆန္ဒနယ်များကို လွှမ်းမိုးထားသည့် လူနည်းစုအသိုင်းအဝိုင်းများသည် ထိုမဲများသူနိုင်စနစ်ဖြင့် အကျိုးဖြစ်ထွန်းနိုင်သည်။ ယေဘုယျအားဖြင့် အာဏာကြီးမားသည့်အုပ်စုထဲမှ မဲဆန္ဒရှင်အများစု ကြိုက်နှစ်သက်သည့် ကိုယ်စားလှယ်လောင်းများကို ပါတီများက ရွေးချယ်ရန် အလားအလာပိုများသောကြောင့် လူနည်းစုနှင့် အမျိုးသမီးများကို ချန်လှပ်ထားခြင်းမှာ စိုးရိမ်စရာဖြစ်နေဆဲဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံအတွက်ဆိုလျှင် အာဏာကြီးမားသည့်အုပ်စုမှ ကိုယ်စားလှယ်လောင်းများဆိုသည်မှာ အသက် ၃၀ကျော် အမျိုးသားများဖြစ်ပြီး ဗမာလူမျိုးစုဖြစ်သည်။ ထိုတူညီသောအကြောင်းပြချက်ကြောင့်ပင် FPTP စနစ်သည် ဥပဒေပြုရေးဆိုင်ရာခန့်အပ်မှုများအပေါ် သက်ရောက်မှုရှိသည် (International IDEA, 2012)။ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုများ၏ ဆန္ဒမဲများသည် တိုင်းရင်းသားအခြေပြုပါတီများအတွက်ပဲ မဟုတ်ဘဲ နိုင်ငံလုံး ကိုယ်စားပြုပါတီများကလည်း မတူညီသော လူဦးရေအုပ်စုများတစ်လျှောက် မဲပေးထောက်ခံမှုကိုသိသိသာသာ ရယူနိုင်ခဲ့သည်ကို သတိပြုသင့်သည်။

ရွေးကောက်ပွဲစနစ်အား အချိုးကျ ကိုယ်စားပြုစနစ် (PR) သို့ ပြောင်းလဲရန် နှစ်ပေါင်းများစွာ ဆွေးနွေးခဲ့ကြသော်လည်း မကြာခဏဆိုသလို အပေါ်ယံအဆင့်သာဆွေးနွေးကြပြီး တိကျသော ဒီဇိုင်းအင်္ဂါရပ်များ၊ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ/ဥပဒေဆိုင်ရာ ကန့်သတ်ချက်များနှင့် နိုင်ငံရေးသက်ရောက်မှုများကို စေ့စေ့စပ်စပ် ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာခြင်းမပြုကြပါ။ တပ်မတော်နှင့် ၎င်းခန့်အပ်ထားသော ပြည်ထောင်စုရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်သည် မကြာသေးမီက PR စနစ်ပြောင်းလဲရန် အားပေးပြောဆိုလျက်ရှိပြီး ၂၀၂၀ ရွေးကောက်ပွဲတွင် ရွေးကောက်ပွဲထောက်ခံမှုမရခဲ့သည့် နိုင်ငံရေးပါတီအများစုက ထိုအကြံအစည်ကို ထောက်ခံကြောင်းတွေ့ရှိရသည်။ ရွေးကောက်ပွဲစနစ် ပြောင်းလဲလိုက်ခြင်းဖြင့် တိုင်းရင်းသားလူနည်းစုပါတီများကဲ့သို့ အချို့သောအုပ်စုများ၏ ဩဇာလွှမ်းမိုးမှုမှာ အလိုအလျောက် ကြီးမားလာမည်မဟုတ်ပေ။ မြန်မာနိုင်ငံသည် ပြည်သူ့လွှတ်တော်အတွက် အုပ်ချုပ်ရေး မြို့နယ်နယ်နိမိတ်နှင့် ကိုက်ညီသည့် မဲဆန္ဒနယ်များမှ ကိုယ်စားလှယ်များကို ရွေးကောက်တင်မြှောက်ပြီး ထိုမြို့နယ်အပေါင်းအစုများ သို့မဟုတ် အပိုင်းများမှတစ်ဆင့် အမျိုးသားလွှတ်တော်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်လွှတ်တော်များအတွက် ကိုယ်စားလှယ်များ တင်မြှောက်နေသောကြောင့် PR စနစ်ကို စတင်အသုံးပြုလျှင် လက်ရှိစနစ်ဖြစ်သည့် ကိုယ်စားလှယ်တစ်ဦးပဲရှိသော မဲဆန္ဒနယ်မှ ကိုယ်စားလှယ်အများရှိသော မဲဆန္ဒနယ်အဖြစ် ပြောင်းလဲရန်အတွက်

၁၁ ၂၀၂၀ ပြည်သူ့လွှတ်တော်တွင် အကြီးဆုံးမဲဆန္ဒနယ် (၄၁၂,၆၃၁ မဲဆန္ဒရှင်) နှင့် အငယ်ဆုံး မဲဆန္ဒနယ် (၁၄၆၆ မဲဆန္ဒရှင်) အကြား ၂၈၁ : ၁ အချိုးရှိပြီး အမျိုးသားလွှတ်တော်တွင် အကြီးဆုံးမဲဆန္ဒနယ် (၈၉၇,၄၄၂ မဲဆန္ဒရှင်) နှင့် အငယ်ဆုံးမဲဆန္ဒနယ် (၃၈၇၄ မဲဆန္ဒရှင်) ၂၃၁ : ၁ အချိုး ရှိသည်။

၁၂ Technical Assessment of the 2020 general elections in Myanmar, July 2020 (internal document)

ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပြင်ဆင်ရန် လိုအပ်မည် ဖြစ်သည် (Technical Assessment, 2020)။^{၂၁} ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေသည် ပျက်ပြယ်၍ အကျိုးမဝင်တော့ဟု ယူဆရမည်ဖြစ်ပြီး ထို့ကြောင့် ရွေးကောက်ပွဲ စနစ်သစ်ကို ဖော်ဆောင်ရာတွင် အမှန်တကယ် အတားအဆီးမရှိတော့ပါ။ သို့သော် လည်း ယင်းကို တရားဝင် ဥပဒေပြုရေးအာဏာပိုင်များကသာ အားလုံးပါဝင်၍ ညှိနှိုင်းတိုင်ပင် သောနည်းဖြင့်သာလုပ်ဆောင်နိုင်ပြီး အတုအယောင်နည်းဖြင့် တပ်မတော်က ၎င်း၏အာဏာကို ခိုင်မြဲစေရန်နှင့် ၎င်း၏ အဓိကစိန်ခေါ်သူများကို ဖယ်ထုတ်ရန် ရည်ရွယ်ခြင်းမျိုးဖြင့် မလုပ်ဆောင် နိုင်ပါ။

PR စနစ်များတွင် လွှတ်တော်တွင် ထိုင်ခုံနေရာများရရှိရန် ပါတီများပြည့်မီရန်လိုအပ် သည့် ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာ သတ်မှတ်ချက်တစ်ခုပါရှိသောကြောင့် (ရာခိုင်နှုန်းအားဖြင့် ၄ သို့မဟုတ် ၅ ရာခိုင်နှုန်းသတ်မှတ်နိုင်သည် သို့မဟုတ် နေရာလွှတ်ထိုင်ခုံအရေအတွက်အလိုက်သတ်မှတ်သည့် "သဘာဝ သတ်မှတ်ချက်" ဖြင့်လည်း သတ်မှတ်နိုင်သည်။) ၂၀၂၀ ရွေးကောက်ပွဲကို PR စနစ်ဖြင့် ကျင်းပပါက တိုင်းရင်းသားပါတီများ အများစုသည် ဆန္ဒမဲ ၁ ရာခိုင်နှုန်းပင် မရရှိသောကြောင့် တိုင်းရင်းသားပါတီများသည် လွှတ်တော်တွင် အမတ်နေရာတစ်နေရာမှ ရယူနိုင်မည်မဟုတ်ပေ (International IDEA, 2021)။ ထို့ကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံသည် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုများသော နိုင်ငံ ဖြစ်သော်လည်း လက်ရှိ FPTP ရွေးကောက်ပွဲစနစ်သည် တိုင်းရင်းသားလူနည်းစုအချို့ကို အသာစီး ရစေပါသည် (Ostwald and Courtin, 2020)။ ခွဲတမ်းထားရှိခြင်းကဲ့သို့သော အထူးအစီအမံများကို ကျင့်သုံးခြင်း သို့မဟုတ် နိုင်ငံရေးပါတီများသည် ၎င်းတို့အား ကိုယ်စားလှယ်လောင်းအဖြစ် ဝင်ရောက်ယှဉ်ပြိုင်စေပါက PR စနစ်သည် အမျိုးသမီးများနှင့် လူငယ်ကိုယ်စားလှယ်လောင်းများ သို့မဟုတ် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုများ၊ လူတန်းစား/ဇာတ်စနစ် သို့မဟုတ် ဌာနေတိုင်းရင်းသားလူ မျိုးများအတွက် အကျိုးရှိနိုင်ပါသည်။^{၂၃}

မြန်မာနိုင်ငံ၏ အခြေအနေအရပ်ရပ်ကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားလျက် ကွဲပြားသော ရွေး ကောက်ပွဲစနစ်များ၏ အားသာချက်များနှင့် အားနည်းချက်များကို သုံးသပ်ရာတွင် အသုံးဝင်သော စံနှုန်းများကို အောက်တွင်ဖော်ပြထားသည် (Reynolds et al., 2008)။

- ကိုယ်စားပြုခြင်း - နေရာဒေသနှင့် အယူဝါဒများကို ကိုယ်စားပြုခြင်းသာမက လူ့အဖွဲ့ အစည်းအတွင်းရှိ အမျိုးသမီး၊ အမျိုးသား၊ လူကြီး၊ လူငယ်၊ ဆင်းရဲ၊ ချမ်းသာ မရွေး၊ မတူ ညီသောဘာသာရေးကိုးကွယ်မှုများနှင့် လူမျိုးစုများကိုပါ ကိုယ်စားပြုခြင်းဖြင့် ရွေးကောက်ပွဲ စနစ်သည် 'နိုင်ငံကို ကိုယ်စားပြုသောကြေးမုံ' တစ်ချပ်ဖြစ်သင့်သည်။ ဖက်ဒရယ်စနစ်တွင် ပြည်ထောင်စုအဆင့် ဥပဒေပြုလွှတ်တော်သည် အများအားဖြင့် လွှတ်တော်နှစ်ရပ်ရှိသော ပုံစံဖြင့် ဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းပုံကို ကိုယ်စားပြုရန် လိုအပ်မည်ဖြစ်သည်။
- ဖက်ဒရယ်စနစ်အတွက် ရွေးကောက်ပွဲစနစ်ဒီဇိုင်းနှင့် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာ အစီ အမံများသည် နီးကပ်စွာဆက်စပ်နေပြီး အပြန်အလှန်ခိုခိုမှုရှိသည် - အဓိက ဒီဇိုင်း

^{၂၁} Technical Assessment of the 2020 general elections in Myanmar, July 2020 (internal document).
မြို့နယ်များကို အခြေခံသော အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်သည် ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေမပေါ်မီကပင် တည်ရှိခဲ့ပြီး ကိုလိုနီ ကာလကတည်းကပင် အစပြုခဲ့သည်။

^{၂၃} ထိုကဲ့သို့သော အစီအမံများနှင့် ကျင့်ထုံးများကို အိန္ဒိယ နှင့် နီပေါနိုင်ငံတို့တွင် ဥပမာတွေ့နိုင်သည်။

၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေသည် ပျက်ပြယ်၍ အကျိုးမဝင်တော့ဟု ယူဆရမည်ဖြစ်ပြီး ထို့ကြောင့် ရွေးကောက်ပွဲ စနစ်သစ်ကို ဖော်ဆောင်ရာတွင် အမှန်တကယ် အတားအဆီး မရှိတော့ပါ။

မေးခွန်းမှာ ပြည်ထောင်စု ဖက်ဒရယ်ယူနစ်များ (ပြည်နယ်များ) သည် ၎င်းတို့၏ ပြည်နယ် အုပ်ချုပ်ရေးဖွဲ့စည်းမှုများအတွက် ၎င်းတို့၏ရွေးကောက်ပွဲစနစ်များကို မည်သည့်အတိုင်း အတာအထိ ဆုံးဖြတ်နိုင်သည် ဆိုသည်ပင်ဖြစ်သည်။ အချို့ဖြစ်ရပ်များတွင် ပြည်ထောင်စု အဆင့်၌ ကိုယ်စားပြုမှုကိုပင် ပြည်နယ်များက မည်မျှဆုံးဖြတ်နိုင်သည် စသည့်မေးခွန်း တို့ဖြစ်သည်။ ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် (EMB) အတွက် မေးခွန်းတစ်ခုမှာ ၎င်းသည် စနစ် တစ်ခုလုံးအပေါ် အာဏာလွှမ်းမိုးမည်လော သို့မဟုတ် ပြည်ထောင်စုအဆင့် အတွက် သာ ရှိမည်လောဆိုသည့် မေးခွန်းဖြစ်သည်။

- *ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ရန် မက်လုံးများပေးခြင်း* - ရွေးကောက်ပွဲစနစ်များကို ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံ ဥပဒေပုံစံဒီဇိုင်းနှင့်ချိတ်ဆက်၍ လူ့အဖွဲ့အစည်းအတွင်း ပဋိပက္ခဖြေရှင်းရေး နည်းလမ်း တစ်ခုအဖြစ်အသုံးပြုနိုင်ပါသည်။ ရွေးကောက်ပွဲစနစ်တစ်ခုသည် အားလုံးပါဝင်နိုင်မှုကို အားပေးပါက နိုင်ငံရေးပါတီများအားပေါင်းစည်းရေး မဲဆွယ်မှုများပြုလုပ်ရန်မက်လုံးပေး ရာရောက်ပြီး အားနည်းသည့် အုပ်စုများ အပါအဝင် လူ့အဖွဲ့အစည်း အသီးသီးမှ ကိုယ်စား လှယ်လောင်းများကို ပါတီများမှ ရွေးတန်းတင်အသုံးပြုလာကြမည်ဖြစ်သည်။
- *တည်ငြိမ်ပြီး ထိရောက်သော အစိုးရတစ်ရပ်ဖြစ်စေရန် အထောက်အပံ့ပေးခြင်း* - ရွေး ကောက်ပွဲစနစ်တစ်ခုမှ ပေါ်ပေါက်လာသောရလဒ်များသည် ဖက်ဒရယ်စနစ်ရှိ အုပ်ချုပ်မှု အဆင့်အသီးသီး၌ တည်ငြိမ်သောအစိုးရများဖြစ်စေရန် အထောက်အကူဖြစ်စေနိုင်သည်။ ထိုသို့ဆောင်ရွက်ရန်အတွက် ရွေးကောက်ပွဲစနစ်အား မဲဆန္ဒရှင်များက တရားမျှတမှုရှိ သည်ဟု ရှုမြင်ရန်လိုအပ်ပြီး အစိုးရသည် ဥပဒေပြုလွှတ်တော်တွင် အလုပ်လုပ်သူအများစု ရှိစေခြင်းဖြင့် ဥပဒေများကို ထိရောက်စွာပြဋ္ဌာန်းရန်၊ အုပ်ချုပ်နိုင်စေရန်နှင့် ခွဲခြားဆက်ဆံ မှုများကို ရှောင်ရှားစေရန် ရွေးကောက်ပွဲစနစ်က အထောက်အကူပြုရမည်ဖြစ်သည်။
- *အစိုးရနှင့် တသီးပုဂ္ဂလများကို တာဝန်ခံမှုရှိစေခြင်း* - မဲဆန္ဒရှင်များက အစိုးရ၏ပုံသဏ္ဌာန် ကို လွှမ်းမိုးနိုင်စေရန်နှင့် ၎င်းတို့၏ ကိုယ်စားလှယ်များကို ဖြစ်နိုင်သမျှ အမြင့်ဆုံးအတိုင်း အတာအထိ တာဝန်ခံမှုရှိစေရန် ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် ရွေးကောက်ပွဲစနစ်များအား ရေးဆွဲ သင့်သည်။
- *နိုင်ငံရေးပါတီများအား အားပေးမြှင့်တင်ခြင်း* - ရေရှည်တွင် တည်ငြိမ်သောနိုင်ငံရေးစနစ် တစ်ခုတည်ရှိစေရန်အတွက် ရွေးကောက်ပွဲစနစ်များသည် ကျယ်ပြန့်သောနိုင်ငံရေးတန် ဖိုးများကိုအခြေခံ၍ မဲဆန္ဒရှင်များအား စစ်မှန်သောရွေးချယ်မှုပေးသည့် အားကောင်းပြီး ထိရောက်သောနိုင်ငံရေးပါတီများ တိုးတက်မှုနှင့် ၎င်းတို့အခွန်ရှည်တည်တံ့မှုကို အားပေး သင့်သည်။
- *ဥပဒေပြုရေးဆိုင်ရာ အတိုက်အခံများနှင့် ကြီးကြပ်ခြင်းကို မြှင့်တင်ခြင်း* - ဥပဒေပြဋ္ဌာန်း ချက်များကို အကဲဖြတ်သုံးသပ်နိုင်ပြီး အစိုးရ၏စွမ်းဆောင်ရည်ကို မေးခွန်းထုတ်၍ တိုင်းရင်းသားနှင့် အခြားလူနည်းစုများ၏ အခွင့်အရေးများကို ကာကွယ်ကာ မဲဆန္ဒနယ် များကို ထိထိရောက်ရောက်ကိုယ်စားပြုသော စစ်မှန်သည့်အတိုက်အခံများ တည်ရှိစေရန် ရွေးကောက်ပွဲစနစ်မှ အားပေးသင့်သည်။ သင့်တော်သော ရွေးကောက်ပွဲစနစ်တစ်ခုကို ရွေးချယ်ရာတွင် 'အနိုင်ရသူအကုန်ယူ' စနစ်ကိုရှောင်ရှားသင့်သည် (Global Commission on Elections, Democracy and Security, September 2012)။

- ရွေးကောက်ပွဲများအား လူတိုင်းလက်လှမ်းမီပြီး အဓိပ္ပါယ်ပြည့်ဝအောင် ပြုလုပ်ခြင်း- ဆိုလိုသည်မှာ ရွေးကောက်ပွဲစနစ်သည် လုံခြုံ၍လွယ်ကူစွာ မဲပေးနိုင်စေရန် ပံ့ပိုးပြီး ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် ပြဋ္ဌာန်းထားသည့်အတိုင်း စစ်မှန်သည့် ဒီမိုကရေစီ နည်းကျ တရားဝင်မှုရှိသော ဥပဒေပြုလွှတ်တော်တစ်ရပ် ဖော်ဆောင်ရမည်ဖြစ်သည်။ မဲဆန္ဒရှင် များ လွယ်ကူရိုးရှင်းစွာနားလည်နိုင်သည့် မဲစာရွက်များ၊ တိကျသောမဲဆန္ဒရှင်စာရင်း၊ မဲရုံ များသို့ လွယ်ကူစွာဝင်ရောက်နိုင်ရေး၊ ဆန္ဒမဲများ၏ လျှို့ဝှက်ချက်ကို အကာအကွယ်ပေး ခြင်းတို့သည် အဓိကထည့်သွင်းစဉ်းစားရမည့် အချက်များဖြစ်သည်။
- နိုင်ငံတကာစံနှုန်းများကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားခြင်း - ရွေးကောက်ပွဲစနစ်တစ်ခုရွေးချယ်ရာ တွင် မြန်မာနိုင်ငံက သဘောတူထားသည့် နိုင်ငံတကာ ပဋိညာဉ်များ၏ နိုင်ငံတကာ စံနှုန်းများအပါအဝင် အစီအစဉ် ၂၀၃၀ ၏ စဉ်ဆက်မပြတ် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး ရည်မှန်း ချက်များကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားသင့်သည်။ ထိုစံနှုန်းများတွင် မဲများ၏ လျှို့ဝှက်ချက်နှင့် ဖိအားပေးမဲပေးစေခြင်းမှ ကင်းဝေးစေရေးအပြင် လူတစ်ဦးမဲတစ်မဲဆိုသည့် အခြေခံမူနှင့် အရွယ်ရောက်ပြီးသူတိုင်း မဲပေးပိုင်ခွင့်ကို အာမခံသည့် လွတ်လပ်၊ တရားမျှတပြီး အချိန် အပိုင်းအခြားအလိုက်ပုံမှန် ကျင်းပသော ရွေးကောက်ပွဲအခြေခံမူများ ပါဝင်သည်။ အမျိုး သမီးများနှင့် မသန်စွမ်းသူများ အပါအဝင် နိုင်ငံသားအားလုံးအား ခွဲခြားဆက်ဆံမှုမရှိဘဲ တရားမျှတစွာ ကိုယ်စားပြုခြင်း၏ အရေးပါမှုကို သိရှိခြင်းတို့လည်း ပါဝင်သည်။

ရွေးကောက်ပွဲစနစ်ရွေးချယ်ရာနှင့် ရွေးကောက်ပွဲဥပဒေများပြဋ္ဌာန်းရာတွင် မည်သူများ ပါဝင်မည်ဆိုသည့် ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ရန်နှင့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ နိုင်ငံရေးအခြေအနေအရ အထက် ဖော်ပြပါ စံသတ်မှတ်ချက်များကို ဦးစားပေးစဉ်းစားရန်လိုအပ်သည်။ ထိုသို့ ရွေးကောက်ပွဲစနစ် ရွေးချယ်ခြင်းအား နည်းလမ်းများစွာဖြင့် ဆောင်ရွက်နိုင်ပါသည်။ ဥပမာ ပညာရှင်များပါသော ကော်မရှင်များဖွဲ့စည်း၍ အကြံပြုထောက်ခံချက်များကို ပြည်လုံးကျွတ်ဆန္ဒခံယူပွဲ သို့မဟုတ် ဥပဒေပြု လွှတ်တော်တွင်တင်ပြ၍ မဲခွဲဆုံးဖြတ်ခြင်းဖြင့် ရွေးချယ်နိုင်သည်။ သို့မဟုတ် ပညာရှင် မဟုတ်သောပြည်သူ့ညီလာခံများဖွဲ့စည်းပြီး ရွေးကောက်ပွဲစနစ်ရွေးချယ်မှုနှင့်ပတ်သက်၍ ၎င်းတို့ ၏ အကြံပြုချက်များကို ပြည်လုံးကျွတ်ဆန္ဒခံယူပွဲတွင် တင်ပြခြင်းဖြင့် ဆုံးဖြတ်နိုင်သည်။

အခန်း (၃)

နိဂုံး

ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေနှင့်မညီသည့် ၂၀၂၁ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလ ၁ ရက်နေ့ စစ်အာဏာသိမ်းမှုအား မြန်မာနိုင်ငံပြည်သူများက ဆန့်ကျင်ကန့်ကွက်ခဲ့ကြပြီး အာဏာသိမ်းမှုကြောင့် တိုင်းပြည်သည် အကြီးအကျယ် ဖရိုဖရဲဖြစ်ခဲ့သည်။ နိုင်ငံတကာအသိုက်အဝန်းက ဒီမိုကရေစီစနစ် ပြန်လည်ထူထောင်ရန်တောင်းဆိုခဲ့ပြီး ပြည်သူများနှင့် ၎င်းတို့၏တရားဝင်ကိုယ်စားလှယ်များ၏ ယုံကြည်ကိုးစားမှုရှိသည့် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတောင်သစ်အောက်တွင် ရွေးကောက်ပွဲအသစ်များ လိုအပ်လာပါလိမ့်မည်။ ၂၀၂၀ အထွေထွေ ရွေးကောက်ပွဲသည် တရားဝင်ပြီး မဲဆန္ဒရှင်များ၏ ဆန္ဒကို ထင်ဟပ်ခဲ့သော်လည်း မြန်မာနိုင်ငံတွင် စစ်မှန်သောဒီမိုကရေစီ ပြန်လည်ထူထောင်ရန် အတွက် နှစ်ရှည်ကြာမြင့်စွာတည်ရှိနေသောချို့ယွင်းချက်များကိုဖြေရှင်းရန် လိုအပ်နေသေးသည်။

CRPH, NUG နှင့် NUCC ပုံစံဖြင့် ကြားကာလ အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများ တည်ထောင်ထားသည့်အလျောက် မြန်မာနိုင်ငံအတွက် ကြားကာလရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် (EMB) တည်ထောင်ခြင်းအားလည်း တရားဝင်ဒီမိုကရေစီအင်အားစုများကသာ စဉ်းစားသင့်သည်။ သို့သော်နိုင်ငံတကာ ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်(EMB) ညီလာခံများတွင် မြန်မာနိုင်ငံကိုယ်စားပြုပါဝင်ခြင်း၊ ပေါ်ပေါက်လာမည့်ဖက်ဒရယ်စနစ်အတွင်း ရွေးကောက်ပွဲစနစ် ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးဆိုင်ရာ ညှိနှိုင်းတိုင်ပင်မှုများအား ပံ့ပိုးကူညီခြင်း၊ အနာဂတ် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအောက်တွင် အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ ချို့ယွင်းချက်များကို ဖြေရှင်းခြင်းနှင့် အနာဂတ်တရားဝင် ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် (EMB) ၏ စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင်ခြင်းအပါအဝင် ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာအဓိကတာဝန်များကို ပြီးမြောက်အောင် မြင်နိုင်စေပါလိမ့်မည်။

နောက်ဆုံးတွင်တော့ ရွေးကောက်ပွဲအသစ်နှင့်ပြည်လုံးကျွတ်ဆန္ဒခံယူပွဲကျင်းပရမည်ဖြစ်သည်။ ၂၀၂၀ ရွေးကောက်ပွဲကို တရားမဝင် ပယ်ဖျက်ရေးလှုပ်ရှားမှု ဦးဆောင်ခဲ့သည့် နေပြည်တော်ရှိ စစ်တပ်ကဆန့်ကျင်ထားသည့် ပြည်ထောင်စုရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်သည် ဥပဒေကြောင်းအရ တရားဝင်မှု မရှိသည့်အပြင် အများပြည်သူ၏ ယုံကြည်လေးစားမှုကင်းမဲ့နေပြီး အနာဂတ် ရွေးကောက်ပွဲလုပ်ငန်းစဉ်များအတွက် ပြင်ဆင်မှုများပြုလုပ်ရန် တာဝန်မပေးသင့်ပါ။ ထိုကော်မရှင်၏ နည်းပညာပိုင်းဆိုင်ရာ စွမ်းဆောင်ရည်အချို့ကို သင့်လျော်သောစုံစမ်းစစ်ဆေးမှုပြီးနောက် ထည့်

သွင်းပေါင်းစပ်ရန် ဖြစ်နိုင်ကောင်းဖြစ်နိုင်ပါလိမ့်မည်။ သို့သော် အနာဂတ်ရွေးကောက်ပွဲများနှင့် ရွေးကောက်ပွဲလုပ်ငန်းစဉ်များ၏ ယုံကြည်စိတ်ချရမှုအတွက် လုပ်ငန်းပိုင်းကျွမ်းကျင်ပိုင်နိုင်၍ အပြစ်အစွန်းအထင်းမရှိသော ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် (EMB) အသစ်ဖြင့် အသစ်ပြန်လည်စတင်ခြင်းသည် မရှိမဖြစ်လိုအပ်ပါသည်။ ထိုသို့သော အဖွဲ့အစည်းအသစ်ကို မြန်မြန်ဖွဲ့စည်းနိုင်လေ စွမ်းရည်ဖြင့်တင်ရေးလုပ်ငန်းများ၊ အနာဂတ်ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာ ဒီဇိုင်းနှင့် နည်းပညာပိုင်းဆိုင်ရာ ပြင်ဆင်မှုများအတွက် ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းမှုများ စောစောစတင်နိုင်လေဖြစ်သည်။

ထိုသို့သော ကြားကာလ ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် (EMB) တည်ထောင်ခြင်းအတွက် အဓိက ထည့်သွင်းစဉ်းစားရမည့်အချက်များမှာ ၎င်း၏ အမှီအခိုကင်းလွတ်လပ်မှု၊ ၎င်း၏ အဖွဲ့ဝင်များသည် လုပ်ငန်းပိုင်းကျွမ်းကျင်ပိုင်နိုင်မှုရှိခြင်းနှင့် အားလုံးပါဝင်သော ခန့်အပ်မှုများဖြစ်စေပြီး ကော်မရှင်သည် ၎င်း၏ လုပ်ပိုင်ခွင့်များကို ပြည့်ပြည့်ဝဝဆောင်ရွက်နိုင်၍ ရွေးကောက်ပွဲပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ၊ အနာဂတ်ရွေးကောက်ပွဲများနှင့် လူထုဆန္ဒခံယူပွဲများ ကျင်းပနိုင်ရန်အတွက် စွမ်းရည်ရှိခြင်းတို့ပါဝင်သည်။ ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး လမ်းပြမြေပုံနှင့် စပ်လျဉ်း၍ အားလုံးပါဝင်သည့် နိုင်ငံရေးသဘောတူညီမှုရရှိအောင် မြန်မာနိုင်ငံ၏တရားဝင်ခေါင်းဆောင်များက ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် အနာဂတ် ရွေးကောက်ပွဲလုပ်ငန်းစဉ်များ၏ သမာသမတ်ကျမှုအပေါ် ပြည်သူလူထုနှင့် သက်ဆိုင်သူများ၏ ယုံကြည်မှုကို မြှင့်တင်စေနိုင်သည်။ ထို့အပြင် မြန်မာနိုင်ငံကို ဒီမိုကရေစီ ပြန်လည်ထူထောင်ရေး လမ်းကြောင်းပေါ်ချမှတ်နိုင်ရန် လိုအပ်သော ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုကို ပံ့ပိုးပေးမည်ဖြစ်သည်။ ဤစာတမ်းသည် ထိုကြိုးပမ်းအားထုတ်မှုအတွက် အထောက်အကူဖြစ်မည်ဟု မျှော်လင့်ပါသည်။

အနာဂတ် ရွေးကောက်ပွဲများနှင့် ရွေးကောက်ပွဲ လုပ်ငန်းစဉ်များ၏ ယုံကြည်စိတ်ချရမှုအတွက် လုပ်ငန်းပိုင်းကျွမ်းကျင်ပိုင်နိုင်၍ အပြစ်အစွန်းအထင်းမရှိသော ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် (EMB) အသစ်ဖြင့် အသစ်ပြန်လည်စတင်ခြင်းသည် မရှိမဖြစ် လိုအပ်ပါသည်။

နောက်ဆက်တွဲ (က)

နှိုင်းယှဉ်လေ့လာနိုင်သော သာဓကဖြစ်ရပ်အချို့

ကြားကာလရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် (EMB) များတည်ထောင်ရာတွင် ကြုံတွေ့ရသည့် စိန်ခေါ်မှုများ၊ ရွေးကောက်ပွဲစနစ်များကို ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးသောနည်းလမ်းဖြင့် ပြောင်းလဲရာတွင် ကြုံတွေ့ရသည့် စိန်ခေါ်မှုများ နှင့် လွတ်လပ်၍ ကျွမ်းကျင်ပိုင်နိုင်သော ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် များ (EMBs) တည်ထောင်ရာတွင်ကြုံတွေ့ရသည့် စိန်ခေါ်မှုများအား အခြားနိုင်ငံများက မည်သို့ ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းခဲ့ကြကြောင်းကို အောက်ပါနှိုင်းယှဉ်သာဓကများတွင် ဖော်ပြထားသည်။

ကြားကာလရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်များ (EMBs)ဖွဲ့စည်းခြင်း

အသွင်းကူးပြောင်းကာလ နိုင်ငံတကာ ကြိုးပမ်းသော ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် များ (EMBs) ကို အသွင်းကူးပြောင်း ကာလ ရွေးကောက်ပွဲများကျင်းပရန် ယာယီဖွဲ့စည်းသည်။ ၎င်းတို့အား နိုင်ငံတကာအသိုက်အဝန်း၏ ပံ့ပိုးကူညီကြီးမှူးမှုအောက်တွင် ဖွဲ့စည်း တည်ထောင်ကြသည်။ ဥပမာအားဖြင့် ကုလသမဂ္ဂ (UN) မှတဆင့် တည်ထောင်နိုင်ပြီး ထိုကော်မရှင်တွင် နိုင်ငံတကာ ကျွမ်းကျင်သူများသာ ပါဝင်သည် သို့မဟုတ် နိုင်ငံတကာ ကျွမ်းကျင်သူများက အဖွဲ့ဝင်များအဖြစ် ပါဝင်နိုင်သည်။

အသွင်းကူးပြောင်းကာလ နိုင်ငံတကာကြီးမှူးသော ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်များ (EMBs) ကို အသွင်းကူးပြောင်းကာလ ရွေးကောက်ပွဲများကျင်းပရန် ယာယီဖွဲ့စည်းသည်။ ၎င်းတို့အား နိုင်ငံ တကာအသိုက်အဝန်း၏ ပံ့ပိုးကူညီကြီးမှူးမှုအောက်တွင် ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ကြသည်။ ဥပမာအား ဖြင့် ကုလသမဂ္ဂ (UN) မှတဆင့် တည်ထောင်နိုင်ပြီး ထိုကော်မရှင်တွင် နိုင်ငံတကာ ကျွမ်းကျင်သူ များသာပါဝင်သည် သို့မဟုတ် နိုင်ငံတကာကျွမ်းကျင်သူများက အဖွဲ့ဝင်များအဖြစ် ပါဝင်နိုင် သည်။ အသွင်းကူးပြောင်းကာလ နိုင်ငံတကာကြီးမှူးသော ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်များ (EMB) ထူထောင် ခဲ့သည့် နိုင်ငံများတွင် ကမ္ဘောဒီးယား (၁၉၉၃)၊ ဘော့စနီးယားနှင့် ဟာဇီဂိုဗီးနား (၁၉၉၆)၊ ကိုဆိုဗို (၂၀၀၀) နှင့် တီမောလက်စ်တေ (၂၀၀၀) တို့ ပါဝင်သည်။ အာဖဂန်နစ္စတန် (၂၀၀၄) နှင့် တောင် အာဖရိက (၁၉၉၄) ရှိ ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်များ (EMBs) သည် နိုင်ငံတကာအဖွဲ့ဝင်များ ခန့်အပ် နိုင်သည့် ပြဋ္ဌာန်းချက်များပါရှိသော ပြည်တွင်းအဖွဲ့အစည်းများဖြစ်သည်။ ၁၉၉၄ ခုနှစ်တွင် တောင် အာဖရိက ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် (EMB) တွင် နိုင်ငံတကာကျွမ်းကျင်သူငါးဦး ပါဝင်ခဲ့သည် (ACE Project, [n.d.]) ။

ယာယီအသွင်းကူးပြောင်းကာလ နိုင်ငံတကာကြီးမှူးသော ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်များ (EMBs) များတည်ထောင်ရာတွင် ကောင်းကျိုးနှင့် ဆိုးကျိုးများရှိသည်။ အားသာချက်များအရ နိုင်ငံတကာ ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာ အကူအညီပေးသူများ၏ သမာသမတ်ကျမှုနှင့် ကျွမ်းကျင်မှုတို့ ကြောင့် ညှိနှိုင်းမှုနှင့် ဆွေးနွေးမှုများကို လွယ်ကူချောမွေ့စေနိုင်သော်လည်း ကော်မရှင်နှင့်

ရွေးကောက်ပွဲလုပ်ငန်းစဉ်များကို ဒေသခံနိုင်ငံမှ ပိုင်ဆိုင်မှုရှိသည်ဆိုသည့် အမြင်အယူအဆမှာ မှားမှန်လာစေပြီး အမြဲတမ်း ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် (EMB) တည်ထောင်ရန် ပိုမိုခက်ခဲစေပါသည် (McLoughlin, 2018)။

လွတ်လပ်သော ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်များ (EMBs) ဖွဲ့စည်းခြင်း

အင်ဒိုနီးရှား နိုင်ငံတွင် အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် (Komisi Pemilihan Umum, KPU) သာမက ရွေးကောက်ပွဲကြီးကြပ်ရေးအဖွဲ့ (Bawaslu)လည်း ရှိသည်။ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်သည် အမှီအခိုကင်းလွတ်လပ်ရမည်ဟု ဖော်ပြထားပြီး ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာခုံရုံးကိုလည်း ဖွဲ့စည်းပေးထားသည်။ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာခုံရုံးတွင် နိုင်ငံရေးပါတီများကိုဖျက်သိမ်းပေးရန် ကြားနာတောင်းဆိုမှုများနှင့် ရွေးကောက်ပွဲရလဒ်ဆိုင်ရာ အငြင်းပွားမှုများကို ဖြေရှင်းပေးသည့် အာဏာများပါဝင်သည်။ မကြာသေးမီက ဖွဲ့စည်းထားသည့် လွတ်လပ်သော အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် (KPU) တွင် ခန့်အပ်တာဝန်ပေးခံရသည့် ကော်မရှင်အဖွဲ့ဝင် ကိုးဦးအနက် လေးဦးသည် ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်ဆိုင်ရာ ဥပဒေဆွေးနွေးမှုများတွင် ပါဝင်ခဲ့သည်။ အင်ဒိုနီးရှားသည် နိုင်ငံအဆင့် ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်နာမည်များ ခန့်ထားရာတွင် စေ့စပ်သေချာပြီး ပါတီစွဲမရှိသော လုပ်ငန်းစဉ်ကိုအသုံးပြုသည်။ သမ္မတသည် ရွေးကောက်ပွဲကျွမ်းကျင်သူများ၊ ပညာရှင်များနှင့် ထင်ရှားသော ပြည်သူ့ခေါင်းဆောင်များ ပါဝင်သော ရွေးချယ်ရေးကော်မတီ (ပုံမှန်အားဖြင့် လူ ၅ ဦး) ကို ပထမဆုံး ဖွဲ့စည်းသည်။ ထိုကော်မတီအဖွဲ့ဝင်များသည် နိုင်ငံရေးပါတီဝင် မဖြစ်ရပါ။ ထို့နောက် ကော်မတီသည် (ဥပဒေပါ အရည်အချင်းများအတိုင်း)အရည်အချင်းပြည့်မီသူများ လျှောက်ထားနိုင်ရန် လစ်လပ်နေရာများကို အသိပေးကြေညာသည်။ လစ်လပ်သည့် အရေအတွက်ထက် နှစ်ဆရှိသော (ပုံမှန်အားဖြင့် ၁၄ ဦး) လျှောက်ထားသူများကျန်ရှိသည့်အဆင့်အထိ ကော်မတီမှ အဆင့်ဆင့်ရွေးချယ်သည်။ ရွေးချယ်ရေးလုပ်ငန်းစဉ်သည် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိပြီး အရပ်ဘက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများမှ လုပ်ငန်းစဉ်တစ်လျှောက် စောင့်ကြည့်လေ့လာကြသည်။ အင်တာဗျူးများကို အများပြည်သူ ရှေ့မှောက်တွင်ကျင်းပ၍ ကိုယ်စားလှယ်လောင်း အချက်အလက်များကို အများပြည်သူစစ်ဆေးနိုင်စေရန် လုပ်ငန်းစဉ်တစ်လျှောက်လုံး ကြေညာထားသည်။ ရွေးချယ်မှုနောက်တဆင့်ကို လွှတ်တော်တွင်လုပ်ဆောင်ပြီး ရွေးချယ်မှုလုပ်ငန်းစဉ်အား လွှတ်တော်တွင်းရှိ နိုင်ငံရေးပါတီအားလုံးကို ကိုယ်စားပြုသည့် လွှတ်တော်အမြဲတမ်းကော်မတီ (အောက်လွှတ်တော်) မှ ဦးဆောင်ကျင်းပခြင်းဖြစ်သည် (International IDEA, 2012; International IDEA, 2020)။

ဂါနာ ဌ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာ လူထုဆန္ဒခံယူပွဲပြီးနောက် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအသစ်ဖြင့် တရားဝင်လွတ်လပ်သော EMB ဖြစ်သည့် ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် (EC) ကို ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။ အသွင်ကူးပြောင်းရေး အစီအစဉ်အရ EC အား ၁၉၉၂ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလနှင့် ဒီဇင်ဘာလများတွင် သမ္မတနှင့် လွှတ်တော်ရွေးကောက်ပွဲများကျင်းပရန် လုပ်ပိုင်ခွင့်ပေးခဲ့သည်။ ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်အဖွဲ့ဝင်များကို သမ္မတက အမည်စာရင်းတင်သွင်းပြီး နိုင်ငံတော်ကောင်စီက အတည်ပြုခဲ့သည်။ ဆေးဘက်ဆိုင်ရာ ကျွမ်းကျင်ပညာရှင်ကသာ ဟုတ်မှန်ကြောင်း ထောက်ခံချက်ပေးနိုင်သည့် ရူးသွပ်ခြင်း သို့မဟုတ် ခန္ဓာကိုယ်မသန်စွမ်းခြင်းတို့ကြောင့်မှလွဲ၍ အဖွဲ့ဝင်များကို မဖယ်ရှားနိုင်ပါ။ ခန့်အပ်ပြီးသည်နှင့် အသက် ၇၀ နှစ်အထိ ကော်မရှင်အဖွဲ့ဝင်များက တာဝန်ထမ်းဆောင်ပြီး တရားလွှတ်တော် တရားသူကြီးများကဲ့သို့ ရာထူးအဆောင်အယောင်ခံစားပိုင်ခွင့်ရှိသည်။ ရွေးကောက်ပွဲ

အင်ဒိုနီးရှားနိုင်ငံ၏ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်သည် အမှီအခိုကင်းလွတ်လပ်ရမည်ဟု ဖော်ပြထားပြီး ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာ ခုံရုံးကိုလည်း ဖွဲ့စည်းပေးထားသည်။ ထိုခုံရုံးတွင် နိုင်ငံရေးပါတီများကို ဖျက်သိမ်းပေးရန် ကြားနာတောင်းဆိုမှုများနှင့် ရွေးကောက်ပွဲရလဒ်ဆိုင်ရာ အငြင်းပွားမှုများကို ဖြေရှင်းပေးသည့် အာဏာများ ပါဝင်သည်။

ဂါနာ၌ EC သည် အဓိကအာဏာ အနေဖြင့် ရွေးကောက်ပွဲလုပ်ငန်းစဉ်နှင့် သက်ဆိုင်သော ကိုယ်ပိုင်စည်းမျဉ်းများ ပြုလုပ်ရန် အခွင့်အာဏာရှိပြီး ထိုအချက်ကြောင့်ပင် EC သည် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေနှင့် လုပ်ငန်း ဆောင်ရွက်မှုဆိုင်ရာ လွတ်လပ်စွာ ဆောင်ရွက်နိုင်သည့် အခွင့်အာဏာ ကြီးကြီးမားမား ပိုင်ဆိုင်ထားသည်။

ကနေဒါတွင် ရွေးကောက်ပွဲစနစ်များ ပြောင်းလဲခြင်းကဲ့သို့သော ပြည်သူ့ ပေါ်လစီများ ပြောင်းလဲလာမှုအား အသိပေးရန် ကော်မရှင်များ သို့မဟုတ် ပြည်သူ့စုံစမ်းစစ်ဆေးရေးဘုတ်အဖွဲ့များ ထားရှိသည်။ ၎င်းတို့ကို များသောအား ဖြင့် တရားသူကြီးများ၊ ကျွမ်းကျင်သူ များနှင့် နိုင်ငံရေးခေါင်းဆောင်များဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားသည်။

ရလဒ်နှင့် ပတ်သက်သော အငြင်းပွားမှုများအားလုံးကို တရားစီရင်ရေးမှ ကိုင်တွယ်ဆောင်ရွက်၍ မဲဆန္ဒရှင်မှတ်ပုံတင်ခြင်းနှင့် မဲပေးခြင်းမှ ဖြစ်ပေါ်လာသည့် တိုင်ကြားချက်များကို ကိုင်တွယ်ရန် EC အား အခွင့်အာဏာပေးထားသည်။ နောက်ထပ်အဓိကအာဏာအနေဖြင့် EC တွင် ရွေးကောက်ပွဲ လုပ်ငန်းစဉ်နှင့် သက်ဆိုင်သော ကိုယ်ပိုင်စည်းမျဉ်းများပြုလုပ်ရန် အခွင့်အာဏာရှိပြီး ထိုအချက် ကြောင့်ပင် EC သည် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေနှင့် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုဆိုင်ရာ လွတ်လပ်စွာဆောင် ရွက်နိုင်သည့် အခွင့်အာဏာ ကြီးကြီးမားမားပိုင်ဆိုင်ထားသည် (International IDEA, 2012; International IDEA, 2020)။

အများပြည်သူပါဝင်မှုရှိသော ရွေးကောက်ပွဲစနစ် ပြောင်းလဲခြင်း

ကနေဒါ တွင် ရွေးကောက်ပွဲစနစ်များ ပြောင်းလဲခြင်းကဲ့သို့သော ပြည်သူ့ပေါ်လစီများ ပြောင်းလဲလာမှုအား အသိပေးရန် ကော်မရှင်များ သို့မဟုတ် ပြည်သူ့စုံစမ်းစစ်ဆေးရေး ဘုတ်အဖွဲ့ များ ထားရှိသည်။ ၎င်းတို့ကို များသောအားဖြင့် တရားသူကြီးများ၊ ကျွမ်းကျင်သူများနှင့် နိုင်ငံရေး ခေါင်းဆောင်များဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားသည်။ ပြည်သူများထံမှ ထင်မြင်ချက်များစတင် တောင်းခံသည်။ ထို့နောက် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးပြီးသည့်နောက်တွင် ကော်မရှင်သည် အစီရင်ခံစာ တစ်စောင်ထုတ်ပြန်ကာ အစိုးရအဖွဲ့မှ မည်သည်ကိုလုပ်ဆောင်မည်ကို ဆုံးဖြတ်ကြသည်။ British Columbia ပြည်နယ်အတွက် ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုဆောင်ရွက်ရာတွင် ရွေး ကောက်ပွဲကျွမ်းကျင်သူများ ရေးဆွဲထားသော အကိုးအကား စည်းကမ်းချက်များအပေါ် အခြေခံ၍ ဖွဲ့စည်းထားသော ပြည်သူ့ညီလာခံက ပြောင်းလဲမှုအပေါ် ၎င်းတို့၏ အမြင်အကြံပြုချက်များ ပြော ကြားခဲ့သည်။ ပြည်သူ့ညီလာခံတွင် ခန့်အပ်ထားသည့် အယောက် ၁၆၀ သည် ရွေးကောက်ပွဲ မှတ်ပုံတင်စာရင်းအပေါ် အခြေခံ၍ ကျပန်းရွေးချယ်ထားသော နိုင်ငံသားများဖြစ်ပြီး အမျိုးသားနှင့် အမျိုးသမီး မျှမျှတတပါဝင်၍ လူဦးရေ၏အသက် ခွဲဝေမှုအပေါ် ရောင်ပြန်ဟပ်ကာ ဒေသခံတိုင်းရင်း သားအသိုင်းအဝိုင်းမှ အဖွဲ့ဝင်များလည်း ပါဝင်သည်။ ပြည်သူ့ညီလာခံသည် ရွေးကောက်ပွဲစနစ် ဆိုင်ရာ ကျွမ်းကျင်သူများထံမှ မတူညီသည့် စနစ်များအကြောင်းသင်ယူလေ့လာပြီး ထိုစနစ်တို့၏ အားသာချက် အားနည်းချက်များကို ဆွေးနွေးပြီးနောက် ပဏာမကောက်ချက်များကို ထုတ်ဝေ သည်။ ရွေးကောက်ပွဲစနစ်တစ်ခုအတွက် မရှိမဖြစ်လိုအပ်သော အစိတ်အပိုင်းများအားသတ်မှတ် ခြင်း၊ ရွေးချယ်စရာ ရွေးကောက်ပွဲစနစ်များအားလုံးကို ပြန်လည်သုံးသပ်ခြင်း၊ လူထုသိရှိနားလည်မှု၊ အားလုံးပါဝင်မှုနှင့် ပူးပေါင်းပါဝင်မှုကို မြှင့်တင်ခြင်း စသည့်ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် လူပေါင်း ၃၀၀၀ ပါဝင်သည့် လူထုကြားနာပွဲ ၅၀ တွင် ထိုပဏာမ ကောက်ချက်များကို တင်ပြခဲ့ကြသည်။ ဤ လုပ်ငန်းစဉ်ဖြင့်အပြီးသတ်အစီရင်ခံစာတွင်ပြည်သူ့ညီလာခံ၏အကြံပြုချက်များထွက်ရှိလာသည်။ ထို့နောက် ထိုအကြံပြုချက်ကို ပြည်လုံးကျွတ်ဆန္ဒခံယူပွဲသို့ တင်ပြခဲ့သည် (Ellis, 2008)။

ကိုးကားစာရင်း

- ACE Project, Transitional International EMBs and National EMBs, [n.d.], <<https://aceproject.org/ace-en/topics/em/ema/ema09>>, accessed 10 May 2022
- Asian Network for Free Elections (ANFREL), *The 2020 Myanmar General Elections: Democracy Under Attack*, ANFREL International Election Observation Mission Report (ANFREL: Bangkok, 2021), <https://anfrel.org/wp-content/uploads/2021/05/ANFREL_Democracy-Under-Attack-F.pdf>, accessed 10 May 2022
- Birch, S., *Electoral Malpractice* (Oxford: Oxford University Press, 2011), <<https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780199606160.001.0001>>
- Carter Center, Carter Center Preliminary Statement on the 2020 Myanmar General Elections, 10 November 2020, <<https://www.cartercenter.org/news/pr/2020/myanmar-111020.html>>, accessed 10 May 2022
- Global Commission on Elections, Democracy and Security, *Deepening Democracy: A strategy for Improving the Integrity of Elections Worldwide* (Stockholm: Kofi Annan Foundation and International IDEA, 2012), <<https://www.idea.int/publications/catalogue/deepening-democracy-strategy-improving-integrity-elections-worldwide>>, accessed 10 May 2022
- Harding, L., 'Constitutional implications of Myanmar's coup on 1 February 2021', International IDEA and ConstitutionNet, 11 February 2021, <<https://constitutionnet.org/news/constitutional-implications-myanmars-coup-1-february-2021>>, accessed 10 May 2022
- International IDEA, *Electoral Management during Transition: Challenges and Opportunities* (Stockholm: International IDEA, 2012), <<https://www.idea.int/publications/catalogue/electoral-management-during-transition-challenges-and-opportunities>>, accessed 10 May 2022

- , ‘Diversity and professionalism as key principles to appointing successful electoral management bodies’, Unpublished Briefing Note, 2020
- , ‘The participation of ethnic minorities in Myanmar’s election process: challenges and strategies for inclusion’, Unpublished paper, 2021
- Joseph, O., *Independence in Electoral Management*, Electoral Processes Primer 1 (Stockholm: International IDEA, 2021), <<https://doi.org/10.31752/idea.2021.103>>
- Lidauer, M., ‘The politics of election cancellations in Myanmar’, Tea Circle, 19 May 2021, <<https://teacircleoxford.com/policy-briefs-research-reports/the-politics-of-election-cancellations-in-myanmar>>, accessed 10 May 2022
- Lidauer, M. and Saphy, G., ‘Elections and the Reform Agenda’, in M. Crouch and T. Lindsey (eds), *Law, Society and Transition in Myanmar* (Oxford: Hart, 2014)
- McLoughlin, F., *Laying the Foundations for Future Elections in Syria*, International IDEA Discussion Paper 1/2018 (Stockholm: International IDEA and UN Economic and Social Commission for Western Asia, 2018), <<https://doi.org/10.31752/idea.2018.3>>
- Ostwald, K. and Courtin, C., ‘Malapportionment in Myanmar’s elections: A slumbering menace’, Paper presented to the Western Political Science Association Conference, 2020, <<http://www.kaiostwald.me/s/Ostwald-and-Courtin-2020-Myanmar-Malapportionment-WPSA-Conference.pdf>>, accessed 10 May 2022
- Renshaw, C. and Lidauer, M., ‘The Union Election Commission of Myanmar, 2010–2020’, *Asian Journal of Comparative Law*, 16/S1 (2021), pp. S136–S155, <<https://doi.org/10.1017/asjcl.2021.33>>
- Reynolds, A., Reilly, B. and Ellis, A., *Electoral System Design: The New International IDEA Handbook* (Stockholm: International IDEA, 2005), <<https://www.idea.int/publications/catalogue/electoral-system-design-new-international-idea-handbook>>, accessed 10 May 2022

စာရေးသူအကြောင်း

Nathalie Ebead သည် International IDEA ၏ Myanmar MyConstitution စီမံကိန်း ဆိုင်ရာ ပရိုဂရမ်မန်နေဂျာဖြစ်သည်။ Ebead သည် ဥရောပသမဂ္ဂ ရန်ပုံငွေ အထောက်အပံ့ခံ မြန်မာ နိုင်ငံ၊ ရန်ကုန်မြို့ အခြေစိုက် STEP Democracy - ရှေ့သို့မြန်မာ (Support to Elections and Democracy Programme) တွင် International IDEA ၏ ပရိုဂရမ်မန်နေဂျာ အဖြစ်လည်း ယခင်က တာဝန်ထမ်းဆောင်ခဲ့ဖူးပါသည်။ ၂၀၁၆ ခုနှစ်မှ ၂၀၁၈ ခုနှစ်အတွင်း International IDEA ၏ ဒီမို ကရေစီရေးရာ ဆန်းစစ်ရေး၊ စိစစ်လေ့လာရေးနှင့် အကြံပေးရေး (DAAA) ယူနစ်ကို ထူထောင်ကာ စီမံခန့်ခွဲခဲ့ပြီး မဟာဗျူဟာ လမ်းစဉ်လည်း ချမှတ်ပေးခဲ့ပါသည်။ ထို့အပြင်လည်း Ebead သည် International IDEA ၏ အထူးထင်ရှားသော ထုတ်ဝေမှုဖြစ်သည့် ကမ္ဘာ့ဒီမိုကရေစီအခြေအနေ (ပထမအကြိမ် တည်းဖြတ်မှု) နှင့် ၎င်း၏ နောက်ဆက်တွဲ စာတမ်းများဖြစ်ကြသည့် ကမ္ဘာ့ဒီမို ကရေစီ အညွှန်းကိန်းစာစဉ်များကိုလည်း သဘောတရားချမှတ်ပြီး စီစဉ်ထုတ်ဝေပေးခဲ့သည်။

ဒီမိုကရေစီနှင့် ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာ အကူအညီပေးရေး နိုင်ငံတကာအဖွဲ့ (International IDEA) အကြောင်း

ဒီမိုကရေစီနှင့် ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာ အကူအညီပေးရေး နိုင်ငံတကာ အဖွဲ့ (International Institute for Democracy and Electoral Assistance) (International IDEA) သည် လူသား အားလုံး၏ မျှော်မှန်းချက်လည်းဖြစ်၊ ရေရှည်တည်တံ့သောဖွံ့ဖြိုးမှုကိုလည်း ဆောင်ကြဉ်းပေးနိုင် သည့် ဒီမိုကရေစီစနစ် ကမ္ဘာတစ်လွှားတွင် တိုးတက်ထွန်းကားရေးကို လုပ်ငန်းတာဝန်အဖြစ် ခံယူလျက် အစိုးရများအကြား ချိတ်ဆက်ဆောင်ရွက်နေသော အဖွဲ့အစည်း (intergovernmental organization) တစ်ခုဖြစ်ပါသည်။ ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံရေးအဖွဲ့အစည်းများနှင့် စနစ်များ၊ လုပ်ငန်းစဉ် များကို အဆင့်အားလုံးတွင် တည်ဆောက်ရေး၊ အားကောင်းစေရေးနှင့် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေး ပံ့ပိုးမှုပေးခြင်းဖြင့် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ပါသည်။ အဖွဲ့၏မျှော်မှန်းချက်မှာ ဒီမိုကရေစီလုပ်ငန်းစဉ်များ၊ ဒီမိုကရေစီနည်းကျလုပ်ဆောင်သူများနှင့် အဖွဲ့အစည်း စနစ်များသည် အများပါဝင်မှုနှင့် တာဝန်ယူ တာဝန်ခံမှုရှိလျက် ရေရှည်တည်တံ့ ဟန်ချက်ညီသောဖွံ့ဖြိုးမှုကို အားလုံးရှိခံစားနိုင်သည့် ကမ္ဘာကြီး ဖြစ်လာစေရေး ဖြစ်ပါသည်။

အဖွဲ့၏ လုပ်ငန်း

အဖွဲ့အနေဖြင့် အဓိကနယ်ပယ်သုံးရပ်တွင် သက်ရောက်မှုရှိစေရန် အဓိကထားလျက် လုပ်ငန်း များလုပ်ဆောင်ပါသည်။ ယင်းတို့မှာ ရွေးကောက်ပွဲလုပ်ငန်းစဉ်များ၊ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ တည် ဆောက်ရေး လုပ်ငန်းစဉ်များနှင့် နိုင်ငံရေးပါဝင်ဆောင်ရွက်မှုနှင့်ကိုယ်စားပြုမှုတို့ ဖြစ်ပါသည်။ အမျိုးသား အမျိုးသမီးအခန်းကဏ္ဍနှင့် အများပါဝင်မှု၊ ပဋိပက္ခဖြစ်နိုင်ခြေကို စာနာနားလည် ခြင်းနှင့် ရေရှည်တည်တံ့ဟန်ချက်ညီသော ဖွံ့ဖြိုးမှုတို့ကို လုပ်ငန်းနယ်ပယ်အားလုံးတွင် အဓိကလုပ်ငန်း များအဖြစ် ထည့်သွင်းလုပ်ဆောင်ပါသည်။

International IDEA သည် ကမ္ဘာတစ်ဝန်းနှင့် ဒေသတစ်ဝန်း ဒီမိုကရေစီလားရာများကို ဆန်းစစ်ချက်များ ပြုစုပေးပါသည်။ ဒီမိုကရေစီ လုပ်ငန်းစဉ် လုပ်ဟန်ကျင့်စဉ်များဆိုင်ရာ နှိုင်းယှဉ် လေ့လာ သိမှတ်ဖွယ်ရာများ ပြုစုထုတ်ဝေပါသည်။ ဒီမိုကရေစီ လုပ်ငန်းစဉ်များတွင် ပါဝင်ဆောင် ရွက်နေသူများအတွက် ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးဆိုင်ရာ နည်းပညာအကူအညီနှင့် စွမ်းဆောင်ရည် တည်ဆောက်ရေး စီစဉ်ဆောင်ရွက်ပေးပါသည်။ ဒီမိုကရေစီစနစ်နှင့် ဒီမိုကရေစီ တည်ဆောက်ရေး ဆိုင်ရာ အများပြည်သူ ဆွေးနွေးဖလှယ်ရေးနှင့် သက်ဆိုင်သည့် ကိစ္စရပ်များအတွက် ဆွေးနွေးပွဲများ စီစဉ်ကျင်းပပေးပါသည်။

လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ရာ နယ်မြေဒေသများ

အဖွဲ့၏ ရုံးချုပ်သည် ဆွီဒင်နိုင်ငံ စတော့ဟုမ်းမြို့တွင် တည်ရှိပါသည်။ ဒေသအဆင့်နှင့် နိုင်ငံ အဆင့်ရုံးများကို အာဖရိက၊ အာရှပစိဖိတ်၊ ဥရောပ၊ လက်တင်အမေရိကနှင့် ကယ်ရစ်ဘီယမ် ဒေသများတွင် ဖွင့်လှစ်ထားရှိပါသည်။ International IDEA သည် ကုလသမဂ္ဂတွင် အမြဲတမ်း လေ့လာသူဖြစ်ပြီး ဥရောပသမဂ္ဂ (အီးယူ) အဖွဲ့အစည်း၏ တရားဝင်အသိအမှတ်ပြုမှုကို ခံယူ ရရှိပါသည်။

International IDEA

စတန်းစီဘောက်

SE- ၁၀၃၃၄၊ စတော့ဟုမ်းမြို့

ဆွီဒင်နိုင်ငံ

ဖုန်းနံပါတ်- +၄၆ ၆၉၈၃၇၀၀

အီးမေးလ် - info@idea.int

ဝဘ်ဆိုဒ် - www.idea.int

နိုင်ငံအတွင်း တရားမဝင် စစ်အာဏာရှင်အုပ်စု အုပ်စိုးနေချိန်၊ စစ်မှန်သော ဒီမိုကရေစီ အသွင်ကူးပြောင်းရေးနှင့် တည်ဆောက်ရေးအတွက် ကြားကာလအစိုးရအဖွဲ့များက ကြိုးပမ်း ဆောင်ရွက်နေချိန် လက်ရှိကြားကာလ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ကြားကာလ ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် (EMB) ဖွဲ့စည်းခြင်းသည် (အစိုးရနှင့် ဥပဒေပြုလွှတ်တော် ဖွဲ့စည်းခြင်းသက်သို့) ဒီမိုကရေစီ ပြန်လည်ထူထောင်ရေးကို ပံ့ပိုးကူညီရန် ချက်ချင်းလိုအပ်သည့် အရေးကြီးသော အဖွဲ့အစည်း တစ်ခုဖြစ်သည်။ အကူးအပြောင်းကာလများနှင့် ပဋိပက္ခကာလများအတွင်း ရွေးကောက်ပွဲ ကော်မရှင်များ (EMBs) ကို မည်သို့မည်ပုံ ထူထောင်သင့်သည်ဆိုသည့် စံသတ်မှတ်ချက်များ မရှိပါ။ သို့သော်လည်း မြန်မာနိုင်ငံရှိ အဓိကပါဝင်ပတ်သက်သူများ အနေဖြင့် ၂၀၁၅ နှင့် ၂၀၂၀ အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲများမှ သင်ခန်းစာများအပေါ်အခြေခံသည့် အနာဂတ် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံ ဥပဒေနှင့် ရွေးကောက်ပွဲ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးလမ်းပြမြေပုံကို သဘောတူရန်အရေးကြီးပါသည်။